Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1368 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 — 26 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 ՆՈՐ Տ

10 ՓԱՐԱ

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20, ՊԱՂԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنجه سورهانتاق غزتهسی صاحب امتیازی د. جیوان

باب عالی جادهسی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20, Avenue de la S. Porte

CONSTANTINOPLE

ՉԵՏ ՁԻ ՏՐՈՒԻԻ ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԵՒ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղր. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ ղրչ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ ֆրգ. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ
10 ԻՆ 20 ԻՆ ԵՒ 30 ԻՆ

ՅԱՆՁՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՒԱՒՈՑՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՆԳԼ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

ԼՈՐՏ ՍԱԼԻՍԲՐԻԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԱԹԻՒ

Ձեքհամի կոմս Ուիլեըմ Բիթի կեանսագիրներէն մէկը՝ այդ մեծահամբաւ նախարարապետին դիւանագիտական կարողութիւնները գոված միջոցին, «առաջինը եղաւ, կ'ըսէ, որ յայտնեցաւ անգլիական ճարտարագործութիւնն ու վաճառականութիւնը խաղաղութեան առիւծներէ աւելի զարգացնել՝ պատերազմներու միջոցին»։

Լորտ Սալիսպըրիի կենսագիրները ասոր հակառակը պիտի գրեն. որովհետեւ նիւ անգլիական ճարտարագործութիւնն ու վաճառականութիւնը իրենց յառաջդիմութիւնը չարունակեցին իր վարչութեանը միջոցին, ազնուական լորտը խաղաղասէր մը եղաւ մանաւանդ, ծայրայեղ խաղաղասէր մը նոյն իսկ, որ իր դիւանագիտական գործունէութեան միջոցին ամէն բան ըրաւ (պարագաներն ալ ստիպեցին թերեւս որ ամէն բան ընէ) անգլիական ազգը եւրոպական մեծ պատերազմի մը մղած ըլլալու պատասխանատուութիւնը իր վրայ չերաբերելու համար։

Ուէսթմինսթրի Աբբայարանին մէջ Ձեքհամի կոմսին տապանաքարը կը կրէ հետեւեալ արձանագրութիւնը. «Փաքսթոը ու Մորհրդաթոնը կանգնին այս տապանը իրր վկայութիւն առաքինութեանցը ու ճարտարութեանը Ձեքհամի կոմս Ուիլեըմ Բիթի, նախարարապետ՝ ծնած Բ. և ծնած Գ. արքաներուն թագաւորութեանը միջոցին, որուն վարչութեանը տաճն Անգլիա մինչեւ այն ատեն նմանը չտեսուած բարգաւաճումին ու փառքին հասաւ»։

Լորտ Սալիսպըրի տապանաքարին վրայ ալ կարելի է գրել թէ՝ իր օրով անգլիական ազգը հասաւ բարգաւատումի եւ փառքի ատիճանի մը, որ նմանը չունի դարձեալ անցեալին մէջ։ Տասնըութերորդ դարէն է վեր նկատելի ու բարոյական բարգաւաճումի չարունակութիւնը սովորական վիճակ մը դարձած է Անգլիոյ պատմութեան մէջ։ Եթէ աւելցնելու բան մը կայ հանգուցեալ լորտին տապանաքարին վրայ, ան է թէ՝ ինք խաղաղասիրական քաղաքականութեան մը մէջ տեսաւ մանաւանդ այդ բարգաւաճումը առաջ տանելու կարելիութիւնը։

Իբր դիւանագէտ, լորտ Սալիսպըրի յայտնիչն իր ծայրագեղ խոհեմութիւնն ու խղճմտութիւնը պիտի ըլլայ. ձեռնհասութիւնը պիտի չունենայ։ Ինչպէս եղած էր Ձեքհամի կոմսը, և ինչպէս եղան անկէ ետքը չարք մը անգլիացի դիւանագէտներու, որոնց ուղղութիւնը վերջին ներկայացուցիչներն են Թերէս լորտ Բալիսբերին և լորտ Ճոն Ըրսէլ. ներկային մէջ այդ ոգին կը տեսնենք մի միայն Պ. Ջեմպըրլէնի մէջ, որ գաղթային նախարարութեան պաշտօնավ չէ առանալով՝ Անգլիոյ ներքին եւ արտաքին ամբողջ քաղաքականութիւնը ուղղել կը միտի։

Լորտ Սալիսպըրի այդ նկարագրին եւ ուղղութիւնը մարդը չէր։ Դիւանագիտութեան մէջ ձեռներէցութիւնը կը նըշանակէ գործելու եղանակ մը, որուն մէջ կարելի չէ չափագիտական ճշդութեամբ մը հաշուել վտանգները, զանոնք արգիլելու համար։ Ձեռներէց քաղաքագէտները յանդուգն մարդիկ են, որոնք մեծ չահերու ու մեծ փառքերու սիրոյն համար՝ չեն քաշուիր վտանգներու ենթարկուիլ իրենց երկիրը։ Ասոր վերջին օրինակն է Պ. Ջեմպըրլէն, որ հանկառակ իր ամբողջ ճարտարութեանը, կրցաւ կանխատեսել Թրանսվալի պատերազմին դժուարութիւնները՝ որոնք վայրկեան մը նեսմացուցին Անգլիոյ զինուորական կարողութեանց համաբեր։ Ազնիւ անատի մը նման՝ որ իր մտակարարութեանը յանձնուած գրամագլուխը աւելցնելու աշխատած ատենը՝ առաջին պարտք կը համարի անվթար պահել զայն, լորտ Սալիսպըրի վտանգի հաւանականութիւններէ հեռու պահելու չանաց Անգլիոյ քաղաքական ու տնտեսական չահերը, որ այնքան ընդարձակ սահմաններու մէջ կը ծաւալին։ Իր գործը արձուն պահապանի մը գործը եղաւ։ Այս արուեստասէր քիմիագէտը իր սրած գիտութեանը պահանջած համբերութեամբը կը վարէր նաեւ քաղաքականութիւնը, որուն մէջ՝ փոխանակ բուռն միջոցներու՝ գիտուն կարդադրութիւններէ կը սպասէր մանաւանդ առաջադրուած արդիւնքը։ Հանկառակ մինչեւ Բալմէրսթընը չատ տարածուած կարծիքի մը, որ ենթադրել տուած էր թէ Լոնտոնի դահլիճին քաղաքականութիւնը Եւրոպայի ցամաքային մասին վրայ պատերազմներ յարուցանելու մէջ կը կայանայ, Լորտ Սալիսպըրի և իր նախորդը՝ Լորտ Պիքընսֆիլտ՝ Անգլիոյ քաղաքականութեանը տուին ուղղութիւն մը, որուն խաղաղաէր արամադրութիւններն ալ կարելի չեղաւ ուրանալ։ Իրենց գործունէութեանը սահմանն ալ դուս և իրենց կարողութիւններէն վեր էր պատերազմները արգիլել ուրիշ աէրութեանց մէջ։ Ուրիշ քաղաքակիրթ երկիրներ պատրաստի պատերազմներ ունեցան իրենց օրով. սակայն կարելի չէ այդ պատերազմները դրդած ըլլալ ամբաստանութիւնը ընել այս երկու դիւանագէտներուն մասին, ինչպէս ժամանակակից հրապարակագիրները ըրած են նախկին նախարարապետներուն դէմ։ Լորտ Պիքընսֆիլտ և Լորտ Սալիսպըրի կրցան ապացուցանել աշխարհի թէ՝ եւրոպայի ամէնէն վճռական ազգը չէր կրնար պատերազմներու չարունակութեանը մէջ տեսնել իր չահը, քանի որ վճռականութիւնը խաղաղութեան պէտք ունի մանաւանդ՝ ծաւալելու համար։ Կարգ մը հրապարակագիրներ մինչև այսօր դիւանագիտական մէթոտներ կը վերագրեն Անգլիոյ, որոնց վարչութեանը տակեն Անգլիա մինչև այն ատեն նմանը չտեսուած բարգաւաճումին ու փառքին հասաւ»։

Լորտ Սալիսպըրի տապանաքարին վրայ ալ կարելի է գրել թէ՝ իր օրով անգլիական ազգը հասաւ բարգաւատումի եւ փառքի ատիճանի մը, որ նմանը չունի դարձեալ անցեալին մէջ։ Տասնըութերորդ դարէն է վեր նկատելի ու բարոյական բարգաւաճումի չարունակութիւնը սովորական վիճակ մը դարձած է Անգլիոյ պատմութեան մէջ։ Եթէ աւելցնելու բան մը կայ հանգուցեալ լորտին տապանաքարին վրայ, ան է թէ՝ ինք խաղաղասիրական քաղաքականութեան մը մէջ տեսաւ մանաւանդ այդ բարգաւաճումը առաջ տանելու կարելիութիւնը։

Իբր դիւանագէտ, լորտ Սալիսպըրի յայտնիչն իր ծայրագեղ խոհեմութիւնն ու խղճմտութիւնը պիտի ըլլայ. ձեռնհասութիւնը պիտի չունենայ։ Ինչպէս եղած էր Ձեքհամի կոմսը, և ինչպէս եղան անկէ ետքը չարք մը անգլիացի դիւանագէտներու, որոնց ուղղութիւնը վերջին ներկայացուցիչներն են Թերէս լորտ Բալիսբերին և լորտ Ճոն Ըրսէլ. ներկային մէջ այդ ոգին կը տեսնենք մի միայն Պ. Ջեմպըրլէնի մէջ, որ գաղթային նախարարութեան պաշտօնավ չէ առանալով՝ Անգլիոյ ներքին եւ արտաքին ամբողջ քաղաքականութիւնը ուղղել կը միտի։

Լորտ Սալիսպըրի այդ նկարագրին եւ ուղղութիւնը մարդը չէր։ Դիւանագիտութեան մէջ ձեռներէցութիւնը կը նշանակէ գործելու եղանակ մը, որուն մէջ կարելի չէ չափագիտական ճշդութեամբ մը հաշուել վտանգները, զանոնք արգիլելու համար։ Ձեռներէց քաղաքագէտները յանդուգն մարդիկ են, որոնք մեծ չահերու ու մեծ փառքերու սիրոյն համար՝ չեն քաշուիր վտանգներու ենթարկուիլ իրենց երկիրը։ Ասոր վերջին օրինակն է Պ. Ջեմպըրլէն, որ հանկառակ իր ամբողջ ճարտարութեանը, կրցաւ կանխատեսել Թրանսվալի պատերազմին դժուարութիւնները՝ որոնք հագրգռեին զինքը։ Իր կենսագրին հաւատը հաճելի պատասխանութիւն մը պիտի ըլլայ յիշատակել քաղաքական խնդրոց քննութեանը մէջ ընկերային ու տնտեսական տեսակէտները չանտեսելը։

Լորտ Սալիսպըրի մէկը եղաւ տասնըվեցերորդ դարու այն դիւանագէտներէն, որոնք չանացին իրենց արհեստին համբաւը չակել, մերժելով հին առեղծուածութիւնները, որոնց մէջ այնքան կարեւոր տեղ մը կը գրաւէին կեղծիքն ու օտար աէրութեանց դէմ գաղտագողի կարգադրուած զրոյցներ։ Ինք կարելի եղածին չափ քաց ու անկեղծ կերպով վարից երկրին քաղաքականութիւնը։ Դիւանագիտութեան անհրաժեշտ պայմանը կը դաւանէր կատարելապէս պատուաւոր ընթացք մը, եւ այս ուղղութեամբ վարուեցաւ. ամէն անգամ որ գործի գլուխ գտնուեցաւ։

Նկարագրի վեհութիւնն ու անձնական մեծ արժանիքը, որոնց չնորհիւ յաջողած էր պահպանողական կուսակցութեան պետը ըլլալ, իրեն ապահոված էին նաև մեծ ազդեցութիւն մը, որով մինչեւ իր պաշտօնավարութեան վերջին օրերը կրցաւ անվթար պահել այդ կուսակցութեան կազմակերպութիւնը։

***

Տասնըվեցերորդ դարու վերջին 35-40 տարիներուն պատմութիւնը թղթատել պէտք պիտի ըլլար, մեուելու համար բոլոր այն խնդիրները, որոնց կարգադրութեանը մէջ ուղղակի մասնակցութիւն մը ունեցած է հանգուցեալ լորտը։ Այդ թղթատումը օգտակար չէ, որովհետեւ դէպքերը մոռցուած ըլլալ չեն հինցած չեն դեռ։ Իր գործունէութեան պատմութիւնը կարելի է ամփոփել սա քանի մը համառօտ տողերուն մէջ։

Անգլիոյ ներքին քաղաքականութեանը մէջ՝ ատիճանական ու հեռատես յառաջադիմութիւն մը, որ կը ձգտէր Գ. Կատաղութի խրախուսումներուն չարկութիւնները բարեփոխել, ու կերպով մը բարեչրջումի օրէնքին ենթարկել զանոնք։

Արտաքին քաղաքականութեան մէջ՝ Անգլիոյ քաղաքական ազդեցութեան ու անտեսական չահերուն ծաւալումը, ղգուշանալով ուրիշ չահերու ընդհարելէ, որքան կարելի է։ Եւրոպայի և Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ քաղաքականութեան ընդդիմութիւն՝ մեղմ միջոցներով։ Կենդանի պատճառները կանխատեսել ու մէջտեղն վերցնել յարմար դարմաններով, ու ճարտարօրէն պատրաստել ատենի վիճակ մը, որով գործերու ծաւալումը կարենայ չարունակել, առանց երկու աէրութեանց ընդհարումը անխուսափելի կացուցանելու։

Ծավալին ու գաղթային գործերու մէջ՝ Անգլիոյ դիրքը պահպանել ու ամրացնել, առանց սակայն առանձնաշնորհումի յաւակնութիւններ արտայայտելու։ Գաղթային ծաւալումը առաջ տանել վճռական զօրութեամբ, երբ պղտիկ ազգաքակիրթ տարրերու հետ է գործը, և խաղաղասիրական կարգադրութիւններ առաջ բերելու չնայ, երբ քաղաքակիրթ ազգերու չահեր կամ դիտումներ կան մէջտեղը։

Այս տարրեր ճիւղերուն մէջ իր ուղղութեանը որոշիչ հանգամանքը չափաւորութիւնն է միշտ։

Հակառակ այս հանգամանքին, ինչպէս նաեւ իր անուրանալի հեռատեսութեանը սակայն, լորտ Սալիսպըրի՝ կեանքին վերջին օրերուն մէջ Անգլիոյ քաղաքականութենէն ու պահպանողական կուսակցութեան ուղղութեանը կրկին տեսակէտներով հանդիսացաւ եղաւ վիճակի մը, զոր կարելի չէ իր չանքերուն տրամաբանական հետեւութիւնը համարել։

Կասպադեն ինք իսկ պատճառ եղած էր Ուիկ (ազատական) կուսակցութեան բաժանումին՝ իրլանտական ծանօթ ծրագիրը ներկայացնելովը։

Լորտ Սալիսպըրի՝ որուն լայն խղճմտութիւնը Անգլիոյ չահերուն յարակից կ'ընդրկէր նաև քաղաքակրթութեան ծաւալումին առաջ բերած բարեչրջութիւնը, չանաց միշտ խաղաղաբարական միջոցներով իրագործել նորագոյն պարագաներու պահանջումները։ Իր չանքերը ձգտեցան եւրոպական դաշինքներուն հակկշռելու թէ՝ նորագոյն պարագաներու հանգիպ՝ իրենց իրական չահերը համաձայնել կը պահանջէին, որպէս զի պատերազմի բուռն միջոցին դիմելու չտիպարեն։ Իր խաղաղասէր նկարագիրը չէր մերժեր յառաջդիմարութիւնը, պայմանով որ գահավէժ ընթացք մը չունենայ անիկայ։ Իր հանդարտ լուսորութեանը ու կշռող մտքին բերմունքով՝ ատիճանական ու կանոնաւոր յառաջխաղացութեան մը ջերմ կողմնակից ու աչատասուորը եղաւ մինչև կեանքին վերջը։

Իր մեծ արժանիքը պիտի ըլլայ երբեք յետամնաց մը եղած չըլլալը՝ ժամանակին կեանքը ապրելու տեսակետով։ Հաշիւի ու արամաբանութեան այս զանգուածը, առանց իր ուղղութիւնը հիմնական սկզբունքներուն դպչելու, զարմանալի ճկունութեամբ մը կը յաջողէր օրէնսդիր ժողովներուն համնման ձեւակերպել իր քաղաքականութիւնը։

Եթէ ձեռներէց մը չեղաւ դիւանագիտութեան մէջ, անուրանալի է սակայն թէ՝ իրեն համար անօգուտ չանցաւ օտարներուն ոեւէ ձեռներէցութիւնը։ Ուշադիր իր չուրջը անցած դարձածին, դիտցաւ օգտուիլ ամէն դէպքէ, ամէն առիթէ, ամէն պատահարէ նոյնիսկ, իր երկրին նոր բան մը վաստկեցնելու համար։ Բարոյական չահերը նկատելի չահերու հաւասար ատիճանով կը չափէր։ Ասոր համար ալ ինքզինքը ստիպուած չզգաց երբեք ստորագրելու ոեւէ դաշինք, որ իր ժամանակին ազգին ապագայ ընդհանուր չահերուն հակառակ ըլլար։ Ինքզինքը ստիպուած չզգաց նաև ոեւէ դաշինքի մասին՝ արդի գաղթային նախարարին գաղափարներուն յարիլն, ու հետեւապէս այդ կուսակցութեան մէջ նոր դպրոցի մը ծագումը անխուսափելի դարձած է ա՛լ։

Աչխարհի պատմութիւնը չատ հաճատ և չատ արամաբանական կ'ըլլար, եթէ եղելութիւնները միշտ Լորտ Սալիսպըրիի քաղաքական սկզբունքներուն համեմատ ծաւալէին։

Ձեռներէցութիւնը, որ՝ համոզումի աւիւնով խանդավառ՝ արամաբանութիւնը կ'անարգէ յաճախ, նոր հոսանքներ ու նոր կացութիւններ կը հնարէ, զորս դիւանագիտութեան գործն է կարգադրել ու կանոնաւորել։

Անգլիական կուսակցութեանց ծրագիրները, ինչպէս Անգլիոյ արտաքին աչխարհավարութիւնը, այս փոխանցական վիճակին մէջ կը գտնուին հիմա։

Իրլանտական ծրագիրը վերջ տըւաւ Ուիկ կուսակցութեան հին հոծ կազմակերպութեանը, ինչպէս Պ. Ջեմպըրլէնի —ու անոր հետեւելով Պ. Պալֆուրի— քաղաքականութիւնը բաժանում առաջ բերելու վրայ է Թորի կուսակցութեան մէջ։

Այս վիճակը արդիւք մը չէ որ կատարեալ յարգանք մատուցուի Լորտ Սալիսպըրիի յիշատակին, որուն այնքան լեղուն գործունէութիւնը պատուաւոր տեղ մը պիտի գրաւէ միշտ տասնըինհերորդ դարու պատմութեանը մէջ։

ՍԻՐՈՒԵՐ

ՇԵՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋԸ

«Սուրհանդակ» ժողովրդական օրաթերթի 1345 թուոյն մէջ, Ատաթազարէն Աղլաման խորագրով չերմասրտական դիտողութիւն մը կարդացինք։

Ծանուածագրին գրածներէն կ'իմանանք թէ վերջերս մէկ քանի գեղերու մէջ աչխատի փորձեր կատարուեր են և ատ աչխատիլն, կամ պաղատի եւ ձաթնի թիթեռներու փոխադարձաբար զուգաւորումէն եւ արդասաւորումէն առաջ եկած հունաները բաւական զօրաւոր ըլլալով, սկսած են լաւ խողկ արատդրել։

Իբր հետաթոյր, ես ալ խոնարհաբար երկու դիտողութիւն ընել աւելորդ կ'եմ սեպեր, վստահելով կարող հետաթոյրներու ներողամտութեան։

Շերամներու անյաղողութեան քանի մը պատճառները կան։ Յայտնի է որ չերամները ունին իրենց յատուկ հիւանդութիւնները. և մինչեւ այսօր այդ հիւանդութիւնները ջնջելու միջոցը չէ գտնուած, հետեւաբար չերամապահին համար անյաղողութեան հաւանականութիւնը միշտ կայ ու կը մնայ, անոր մեռցած չերամը ո՛ր տեսակին ալ պատկանի։

Բաստէօր եւ Ներոպայի ուրիշ երեւելի չերամաթոյծներ, ոգեով չափ աչխատած են չերամաբուծութիւնը հասատուն հիմերու վրայ դնել. բայց ցարդ գտնուած միջոցները նախազգուշական են միայն. անմիջական դարմանը գտնուած չէ ո և է հիւանդութեան դէմ։

Այս նախազգուշական միջոցները՝ որոնք յաղողութեան պայմանները կը կազմեն, կը կայանան նախ՝ հունաները բաղդօրեանդրութեան համեմատ պատրաստելուն մէջ, երկրորդ՝ այս հունաներէն ելած որդերը, դիտական չերամաթոյծներու սահմանած կանոններուն համաձայն մեուցանելուն մէջ։

Ընդհանրապէս մեր չերամաչատ դասակարգը, ի մեաս իր անձնական չահուն, առաջին պայմանին միայն կատարելութիւն տուած է, կարծելով թէ առողջ հունաը ամէն պարագայի մէջ լաւ արդիւնք կ'արատդրէ։ Այս թիւր համոզումը ներչնած են ժողովուրդին տգիտութիւնը իրենց չահուն գործածող և սրեռատես տրամադրութեան անհրաժեշտ տախտակ, անխիղճ հետաթոյրներ։

Այս համոզմամբ չերամաբուծութեան ժամանակ մեուցման անհրաժեշտ պայմաններու և առողջապահական կանոններու ընաւ կարեւորութիւն չի տրուիր, որուն բնական հետեւանքը եղած է չատերու անյաղողութիւնը։ Շերամաթուծութեան չրջանի մէջ պատահած անյաղողութիւնները չատ անգամ չերամապահներու տգիտութենէն կը յառաջանան։ Ուստի հետաթոյրը կը տեսնէ այս նուր ցեղը քանի մը տարի չարունակ՝ նորէն միացնել ուրիշ զօրաւոր Պաղատաի ցեղի մը հետ, մինչեւ որ ասոնցմէ առաջ եկած սերունդին արատդրած խողկին խոտորութիւնը եւ ձեւաւորութիւնը անհաւատալի ըլլալու աստիճանին հասած համարուի։

Աստիճանաբար տարէ տարի, աստիճանաբար ձաթոն տեսակին յատկութիւնը կը կորչի՛նչ, կը հեռանայ և Պաղատատ տեսակին յատկութիւնը կ'առնէ առաջ եկած սերունդը։ Հետեւաբար այս վերջի սերունդը, ամէնէն առաջին եւ կամ երկրորդ սերունդին տոկունութիւնը չի կրնար ունենալ խոտորատի դիմադրելու մասին։ բայց սակայն նորէն առողջ, լաւ եւ զօրաւոր ցեղ մը կերևնանք նկատել, եւ իմ խոնարհ կարծեօք այս ցեղը բարեփոխել, մչակել և ընդհանրացնել պէտք է։

Ծաթոյ յօդուածագրին ըսածներէն կ'իմանանք նաև, որ միայն սա Աչխատները գտնուցիչ արդիւնք տուած ըլլան իրենց կողմերը, իսկ Պաղատատները, ո՛չ։ Ցիրաւի՛, ինչպէս վերը յիշուեցաւ, առաջինները խոտորատի դիմադրելու աւելի տրամադրութիւն ունին քան երկրորդները. սակայն ես ամենայն վստահութեամբ կը պնդում որ չերամաբուծական լաւ պայմաններու տակ, Պաղատատի տեսակներն ալ գոհացուցիչ արդիւնք պիտի կրնան տալ այդ կողմերը, ինչպէս թէ՛ մեր կողմերը եւ թէ ուրիշ չատ տեղեր տուած են եւ կուտան նոյն պայմաններու տակ, բաւական է որ տարատած ցեղէ կամ սերունդէ մը առաջ եկած չըլլան այդ հունաները։ Մեր կամքէն անկախ, բացառիկ, անյաղող պարագաներ ամէն տեղ ալ կրնան պատահիլ։

Թէև մեր յարգելի յօդուածագիրը այդ դրութիւնը (աչխատն) ընդհանրացնելուն կողմը կ'երեւի, և այս մասին մեծ համեմատութեամբ փորձեր կատարուիլը հաճոյքով կը լիչէ, սակայն ատոր մէջ, ինչպէս վերը յիշուեցաւ, կարգ մը անյարմարութիւններ ու դժուարութիւններ կան ու կ'երեւան, ուստի աւելի նախամեծար կը համարիմ ես, այդ աղյամայէն բարեփոխելը ընդհանրացնել և մչակել, քան նոյն ինքն աղյաման։

Մեր կարող չերամաթոյծները ինչ կ'ըսեն արդեօք ասոր կարծիքին։ Ահա ատենք են իրենց խոնարհ կարծիքները ու դիտողութիւնները. ձեռնհասներէն կը սպասենք ուրիշ կարեւոր մանրամասնութիւններ։

Մեծ Նոր Գիւղ — Ա. ԳԱՑՈՑԵՐՑԱՆ

ԲԱՂԵՇԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անդրկասպեան Որքանոցին ամավերջի քննութիւնները սկսան ամսոյ 24ին և տեւեցին չորս օր։ Ուրքաթ տղի ունեցան Ե. եւ Զ. դասարաններու Սամ. պատ., Աչխարհ, Թրանս, եւ Թուրք լեզուաց քննութիւնները։ Ներկայութեան Մէարիֆի պաշտօնեաներէն մէկուն, Բաղ. եւ Ջինուորական պաշտօնատարաց, առաջնորդ Տ. Եղիկ Մ. Վ. Գալփագճեանի և Ազգ. ընտրեալ հրաւիրելոց։ Ի դիմաց Վահմ. կառավարչին եկած էր Սէբ-քօփէր Պիլալ էֆ.ն։ Ներկայ էր նաև գօմիսեան փոխչայի որդին, կրթեալ ու համակրելի երիտասարդ մը։ Բոլոր առարկաները քննուեցան Թուրք լեզուով։ Այդ օր-

ւան քննութիւնները այնքան յաջող անցան որ Սէր-քօմիսէր Լֆ.ն քանիցս իր մասնաւոր գոհունակութիւնը յայտնեց։ Քննութեանց աւարտումէն վերջը տղոցմէ մին Թուրքերէն առանաւոր մը կարդաց, չրջանաւարտներէն մին՝ Թուրքերէն ճառ մը, եւ Որբանոցին տնօրէնը Թուրքերէն գրաւոր բանախօսութեամբ մը երախտագիտութիւն յայտնեց առ Վեհ. Սուլթանն։ Տնօրէնէն վերջը Առաջնորդ Հայրը նոյնպէս Թուրք. գրաւոր բանախօսութեամբ մը Թուեց Վեհ. Կայսեր չնաչխարհիկ ծիրքերը եւ չնորհները եւ բարեմաղթութիւնները ըրաւ վասն արեւշատութեան Ն. Կ. Վեհափառութեան։

Մէարիֆի պաշտօնեային կողմէ կարդացուած գրաւոր բանախօսութեամբ մը, որով կը գովուէր տղայոց ջանասիրութիւնը, վերջ կը տրուէր հանդէսին, որու միջոցին տղայք Թուրքերէն և հայերէն դպրոցական երգեր կ'երգէին։ Իրիկուան ժամը 11ին մեկնեցան հրաւիրեալները, հացկերոյթէ մը վերջը, որու կը նախագահէր Սէր-քօմիսէր Պիյալ էֆ.ն։

Միեւնոյն յաջողութեամբ անցան կիրակի օրուան քննութիւնները։ Որբանոցին ընդարձակ սրահը նեղ կուգար հրաւիրելոց։ Քննութեանց աւարտումէն վերջը չրջանաւարտ կարգի սաներէն մին ի դիմաց իր ընկերներուն հրաժեշտի ճառ մը կարդաց։ Ե. կարգի սաներէն մին իր կարդացած ճառովը կը խնդրէր Բաղէշի ազգայիններէն, ապահովել Որբանոցին գոյութիւնը։ Նոյնը կրկնեց Որբանոցին տնօրէնը իր կարդացած տարեկան տեղեկագրին մէջ, որով ընդարձակ տեղեկութիւններ կուտար Որբանոցին նիւթական ու բարոյական մատակարարութեան մասին։

Տէր. Ղեւոնդ էֆ. Դրգոյեան բանախօսութեամբ մը ի վեր հանեց Որբանոցին օգտակարութիւնը, և հրաւիրեց իր քաղաքակիցները տեղական միջոցներով ապահովելու այդ անօք մանկանց ապաստանարանին գոյութիւնը։ Միեւնոյն իմաստով խօսեցան Հայհռոմէականաց հոգեւոր պետ Ցովհաննէս Վ. Նալբանտեան և մեր Առաջնորդ Ս. Հայրը, որ այս առթիւ իր համեստ քսակէն երկու ոսկի նուիրելէ զատ, խոստացաւ որբանոցին բացը գոցելու ջանալ, Ազգ. Պատրիարքարանի և բարեսէր ազգայնոց նիւթական ձեռնտուութեանը դիմելով։ Քաղաքիս պատուաւոր ազգայիններէն Դրգոյեան Ճէրճիս էֆ. որ նախորդ տարին որբանոցին գոյութեանը գլխաւոր սատարը եղած էր, այս անգամ ալ տասն Օսմ. ոսկի նուիրեց Որբանոցին։ Ամէն գովեստէ վեր այս անհատական ձեռնարկութիւնը ընդհուպ ունեցաւ իր արդիւնքը, ըստ որում հրաւիրեալները իրենց դրամական սրտաբուխ նուէրներով գոյացուցին յիսուն Օսմ. ոսկիի գումար մը, որ չնորհիւ Առաջնորդ Հօր անձանձիր ջանից, 80-90 ոսկիի պիտի բարձրանայ անչուչտ։ Ասիկայ անժխտելի մէկ ապացոյցն է Բաղէշի ազգայնոց բարեսիրական զգացմանց, որով նիւթական նոր գոհողութեան մը սիրով կ'ենթարկուին, Որբանոցին գոյութիւնը տարի մըն ալ ապահովելու համար։ Որբանոցը այս տարի տուաւ իր անդրանիկ հինգ չրջանաւարտները, որոնցմէ մին իբր օգն. գրագիր՝ Ազգ. Առաջնորդարանի, եւ միւսները իբր օգնական ուսուցիչ՝ պիտի գործածուին Որբանոցին եւ Ազգ. վարժարանաց մէջ։

⁂ Ամսոյս 26ին իր մահկանացուն կնքեց տեղւոյս Քաղաք. Ժողովոյ անդամ Ջօղանեան Մուրատ աղան և Ժողովրդեան հոծ բազմութեան մը յուղարկաւորութեամբ Թաղուեցաւ Աւեխի Ս. Աստուածածնի վանքը։ Հանգուցեալը համեստ սկզբնաւորութեամբ մը յաջողած էր դիրք գրաւել քաղաքիս առեւտրական հրապարակին վրայ։ Ցիսուն ոսկիի գումար մը կտակած է Բաղէշի զէնքի վաճառքէից եւ կրթական հաստատութեանց, ինչպէս նաեւ Խնդրակատարի Որբանոցին, որուն բաժին հանած է 5 ոսկի։

⁂ Ս. Առաջնորդը փափաքելով նոր մղում մը տալ կրթական գործին, Քաղաք. Ժողովոյ որոչումով կազմեց 5 անդամէ բաղկացեալ Ուսումն. Խորհուրդ մը։ Տ. Ղեւոնդ քհյ. Պօլոյեան, Տօքթ. Ղեւոնդ Դրգոյեան, Գէորգ Ս. Մարգպետունի, Ցարութիւն Մելիքեան եւ Լեւոն Բատիկեան էֆ.ները անդամ են նորակազմ Ուսումն. Խորհուրդին։

Բաղէշ, 29 Ցուլիս — ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ մէջ մտահոգութիւն կը տիրէ Գերմանիոյ դիտաւորութիւններուն մասին։ Քանի մը տարիէ ի վեր Գերմանիոյ զինուորական իշխանութիւնները ծրագիրներ կը մտածեն Վերին Հռենոսի վրայ ամրութիւններ չինելու համար։ Գերման սպաներուն կարծիքով, այդ ամրութիւնները անհրաժեշտ են, Պելֆոռի կողմէ Պալի և հարաւային Գերմանիոյ դէմ եղած յարձակումի մը առաջքը առնելու համար։ Զուիցերիա նախ բողոքեց այս ծրագրին դէմ, զոր սպառնալիք մը կը նկատէ իրեն համար, և 1901 Դեկտեմբերին Գերմանիա գոհացուցիչ ապահովութիւններ տուաւ այս մասին։ Արդ, հիմա կը ծանուցուի թէ Գերմանացիները ամրութիւններու չարք մը չինելու վրայ են Վալտհօնի անցքին դիմաց։ Արդէն կարգ մը ամրութիւններ չինուած լմնցած են և հիմա բերդի մը չինութեան սկսուեր է Ալղասի մէջ, Ֆոլկէնսպուրկի և Վէնցվէյլէրի միջև։ Ուրիչ երեք բերդերու ծրագիրն ալ կ'ուսումնասիրուի։ Այս բոլոր ամրութիւնները ամբողջովին պիտի իշխեն Հռենոսի հովիտին, Զուիցերիոյ Պալ քաղաքին և կամուրջներուն վրայ։ Այս կերպով Պալ՝ ուղղակի գերմանական թնդանօթներուն ազդեցութեան տակ դրուած կ'ըլլայ։ Այս պայմաններուն մէջ ակներև է թէ Զուիցերիացիները մտահոգ են Գերմանացիներուն դիտաւորութեան վրայ։ Կ'ըսուի թէ Զուիցերիացիներն ալ իրենց կարգին կը խորհին ամրութիւններու չարք մը չինել Բրադէնի և Կիպէնախի բարձունքներուն վրայ։ Սակայն մասնագէտներու կարծիքով, ասիկա մեծ օգուտ մը չպիտի ունենայ, որովհետեւ պատերազմ մը ծագած ատեն հողէ ամանին և երկաթէ ամանին պատմութիւնն է որ պիտի կրկնուի։

ԾԱՑՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ. —Վիեննայէն հասած հեռագրի մը նայելով, Բարիզի, Պերլինի եւ Բեդերսպուրկի դահլիճները համաձայներէն Մայր·Արեւելքի մասին։

⁂ Մանչուրիոյ մէջ Չինացիները դժգոհութեան ցոյցեր ըրեր են Ռուսերուն դէմ, մանաւանդ քաղաքներուն մէջ։ Ցիցիքարի մէջ քարեր նետուեր են։ Կ'ըսուի թէ բոլոր Ռուսերը յարձակումներու նչաւակ դարձած են։

ԹՈԼՍԹՈՅ իր ծննդեան 75րդ. տարեդարձը պիտի տօնէ Սեպտ. 11ին։ Հակառակ վերջին տարիներու միջոցին իր անցուցած երեք վտանգաւոր հիւանդութիւններուն և անցած ձմեռուան ծանր տկարութեան, ռուս վիպասանը առողջ երեւոյթ մը ունի հիմայ։ Թոլսթոյ այս ամառ նոր վէպի մը պատրաստութեամբ զբաղեցաւ։ Իր մտերիմ բարեկամները և ազգականները կ'ըսեն թէ Թոլսթոյի մտաւոր կարողութիւնները կատարելապէս տեղն են։

ԵՐՋԱՆԻԿ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐ ՄԸ

Այս օրերս Մեքսիկայի մէջ մեռաւ Բէթրօ Ալվարատօ անուն միլիոնատէր մը, որուն պատմութիւնը բաւական հետաքրքրաչարժ է։ Զորս տարի առաջ Ալվարատօ հանքագործ մըն էր և օրական 30 սէնդ կ'առնէր (7½ ղշ.)։ Օր մը արծաթի խիստ հարուստ հանք մը գտնելով, Ալվարատօ պարզ հանքագործութենէ յանկարծ առաջնակարգ միլիոնատէրի մը վիճակին բարձրացաւ և չատ չանցած համբաւը տարածուեցաւ երկրին ամէն կողմը։ Բայց իր բաղդաւորութենէն աւելի, իր հարստութիւնը ծախսելու եղանակովը հանրածանօթ դարձած էր Մեքսիկացի միլիոնատէրը։ Պ. Բէթրօ Քարնէկիէն աւելի փափաքող էր իր հարստութենէն ազատելու, և անխնայ կը ծախսէր։ Ո՛ւր որ երթար, հետը կը տանէր երկուքէն մինչև երեք հարիւր հազար տալար, և ութ հոգինոց զինուած խումբ մը կ'ընկերանար իրեն։ Դրամ չէր խնայեր ամէնէն վերջին բանձեւութեամբ հագուելու համար, մեծ գումար մը կը վճարէր Մեքսիկայի գերձակի մը։ Օր մը չրջուն վաճառական մը իր ուչադրութիւնը գրաւեց ճամբան։ Ալվարատօ հարցուց թէ ո՛րչափ դրամ կ'ուզէ իր ապրանքին համար։ Մանրավաճառը 150000 տալար պահանջեց, և Ալվարատօ, առանց սակարկութիւն մը ընելու գնեց մարդուն բոլոր ծախածը, որ կը բաղկանար ժամ. ժամացոյցներէ և կեղծ ադամանդներէ։ Անկէ քիչ առաջ ալ ամենասուղ տեսակէն երեք դաչնակ գնած էր իր չինել տուած հոյակապ մէկ ապարանքին համար։ Ալվարատօ չատ մը անօգուտ բաներ կը գնէր՝ մի միայն դրամ ծախսելու հաճոյքին համար։ Մարդասիրական ոգի մըն ալ ունէր սակայն. ինք էր որ մեծ հիւանդանոց մը չինեց իր բնակած քաղաքին աղքատներուն համար և անոր ծախքերը հոգալ յանձն առաւ։ Նաեւ մեծածախս մայր եկեղեցի մը չինեց այդ քաղաքին մէջ, և վերջերս առաջարկեց իր քսակէն վճարել Մեքսիկայի ազգային պարտքը, բայց ելմտական նախարարը մերժեց։ Իր գտած հանքը, որ Բալմիլլօ կը կոչուի, Մեքսիկայի ամէնէն մեծ հանքերէն մէկն է։ Պ. Ալվարատոյի առասպելական գումարներ առաջարկուեցան այդ հանքին համար, բայց Մեքսիկացի միլիոնատէրը միշտ մերժեց։ Ալվարատօ դրամական օգնութիւններ կ'ընէր նաեւ իր նախորդ բարեկամներէն չատերուն, և Մեքսիկայի աղքատ դասակարգը կը պաչտէր զինքը։ Հանգուցեալ միլիոնատէրը այրի կնոջը ձգած է ամբողջ հարստութիւնը, որ կը բաղկանայ 70 միլիոն տալարէ և Բալմիլլոյի հանքէն։

ԻՒՄՊԷՌՆԵՐԸ

ՍՂՆՈՒՆԴԱՏԱՑ ԱՏԵՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Պ. Լապօրի իր պաչտպանողականը չարունակելով ըսաւ թէ ստոյգ է որ դրամարկղին պարապ ըլլալը անժխտան մը չէ, բայց ենթադրեցէք թէ գաղտնիքը գոյութիւն ունենայ, թէ Քրօֆօրտները այնքան աւելի անուն մը ունենան որ, եթէ արտասանուէր, ձեր հայրենասիրութեան զգացումին մէջ պիտի յուզուէիք սաստկապէս։ Կ'ենթադրեմ որ Քրօֆօրտները անհետացուցած են կտակը, թէ բանտ կապուած մնացած է իր պահանջատէրերուն և Քրօֆօրտներուն միջև, որոնց վատ անունը յայտնուելէն կը վախնայ։ Տիկին Իւմպէռ Պօրտօի մէջ չէ կրցած գտնել Հէնրի Քրօֆօրտը, և խելայեղ մնացած է։ Ասով կը բացատրուի ամէն բան, նոյնիսկ դատավարութեան միջոցին Թէրէզի մերժ բռնած անհեթեթ վարմունքը։ Ամբաստանողները պիտի ըսեն թէ անճշմարտանման է ասիկայ։ Բայց նախընթաց օրինակներ կան այսպիսի անճշմարտանմանութեան մը, որ իրականութիւն է։ Այս առթիւ Պ. Լապօրի յիչեց ի մէջ այլոց Ուիլսընի՝ Հանրապետութեան նախագահի մը փեսային՝ պատուանչաններ բաչխելու համար կաչառք ընդունիլը, ինչպէս նաեւ Քանամայի դէպքը։ «Այս բոլորը, ըսաւ, անճշմարտանման ըլլալով հանդերձ գոյութիւն ունեցած են»։

Պահ մը դադարէ վերջը Պ. Լապօրի վերսկսաւ խօսիլ, յայտնելով թէ ամբաստանիչ կողմը իրարու չփոթած է կեղծարարութիւնը և կեղծ թուղթի գործածութիւնը։ Ինչ որ ամբաստանող կողմը կեղծ թուղթի գործածութիւն կ'անուանէ, պարզ խաբէութիւն մըն է։ Բայց Թէրէզ ազատ արձակուիլ կ'ուզէ, և ասոր համար է որ երդուեալներուն կը խնդրէ իր դատավարութեան մէջ քաղաքականութիւն չխառնել։

Վաղը խնդրոյն պատմութիւնը պիտի ընեմ, յարեց Պ. Լապօրի, պիտի ըսեմ թէ որ կողմն է ճշմարտութիւնը։ Բաւական պիտի ըլլայ ինծի հաստատել թէ գաղտնիք մը կայ, որպէսզի դուք չկարենաք տալ այն վճիռը, որուն կը սպասէ ընդհանուր դատախազը։

⁂

Ցաջորդ հինգչաբթի օրը Պ. Լապօրի սկսաւ պատմականը ընել խնդրոյն։ Ըսաւ թէ ո՛չ Ֆրեսնուրիք և ո՛չ Թէրէզ նախաձեռնութիւնը չունեցան գործին։ Պատմեց թէ Քօթ տ'Օռի կառավարչին կինը, տիկ. Միշէլ, իմացած է Տօրինեաքներու հօրմէն թէ իր զաւակները հարուստ պիտի ըլլան օր մը, և թէ Թէրէզ ալ, 16 տարեկանին, իրենց ապագայ ժառանգութիւնը պատմած է տիկին Միշէլի հօրը։ Ցետոյ մանրակրկիտ ծիւղագրութիւնը ըրաւ Տօրինեաքներուն։ Հրապուրիչ պատկեր մը գծեց Թէրէզի մասին։ Ամբաստանողները անպատեհ կերպով կը խօսին անոր հրապոյրին զօրութեանը մասին։ Այդ ույժը իրական է սակայն, Թէրէզ երբեք կատակերգութիւն խաղացած չէ։ Ֆրեսնուրիք բնականէն երկչոտ բնաւորութիւն մը ունէր, և գեղարուեստասէր էր։

Ցետոյ Պ. Լապօրի ըսաւ թէ կէտ առ կէտ պիտի քանդէ դատին հիմերը։ Ֆրեսնուրիք 1878ին տեսաւ և համրեց 17000 ոսկիի եկամուտ մը ներկայացնող գումար մը։ Դրամը կար ուրեմն։ Բացայայտ է թէ Թէրէզ Օսօնի մէջ չամուսնացաւ Ֆրէտէրիքի հետ, իր ծնողներու սոյդ վկայագրով։ Օսօնի ծնունդներու արձանագրութեան մէջ երկու վկայագիրներ կային, մէկը 1856 սեպտ. 10 և միւսը 1855 սեպտ. 11 թուակիր։ Այս աղոց մէկը անծանօթ Ամերիկացի մը աղջիկը պիտի ըլլար, որ Տօրինեաքներու կողմէ որդեգրուած էր։ Թէրէզ Իւմպէռ հարկադրուեցաւ ուրիշ վկայագիր մը գործածել ամուսնանալու համար, որովհետեւ տղոց մէկը մեռած էր նախապէս։ Պ. Լապօրի զայրոյթով հերքեց կեսուրով Իւմպէռի՝ խարդախութեան եւ խաբէութեան մասնակցիլը։ Ցետոյ երկարօրէն քննեց ընթացքը Քրօֆօրտներու առաջին փաստաբաններուն, որոնք բարձրաձայն կը հաչակէին անոնց պահանջումին օրինաւորութիւնը։ Ցետոյ անոնց մասին դատարաններու տուած վճիռներու վրայ ակնարկ մը նետեց, ու կարդաց Քրօֆօրտներու 1887ին առ Պ. Բարմանթիէ ուղղած մէկ նամակը զոր վաւերական կը համարի, եւ որուն մէջ ատոնք իրենց պահանջումին արդարացի ըլլալը կը պնդեն, ժառանգութեան կէսը, այսինքն. 50 միլիոն ֆր. կը պահանջեն, եւ կը սպառնան գայթակղութիւն մը հանել որ պիտի վնասէ Իւմպէռներու համբաւին, եթէ չընդունին այդ բաժանումը, որով Թէրէզ այդ կտակը իր մօրը անբարոյութեան կը պարտի։ Ցետոյ Պ. Լապօրի խօսեցաւ Իւմպէռներու փաստաբան Պ. Տիւուիէի վրայ, որ երաչխաւորութիւն պիտի չընծայէր ամբողջ հարստութեան, եթէ անոր գոյութեան ապացոյցները չունենար։ Աւելցուցէք որ Քրօֆօրտները գոյութիւն ունին. Պ. Բարմանթիէ տեսաւ զանոնք։ Կը տեսնէք որ ամբաստանող կողմին այնքան դժուարութեամբ չինած չէնքը չի կրնար մնալ։ Ասկէ զատ եթէ հարստութիւնը կայ, ի՛նչ կարեւորութիւն ունի կտակարարին ինքնութիւնը։ Արդ, ամէն մարդ մինչեւ իսկ դատաւորները հաւատացած են ասոր։ Պաչտպան փաստաբանը ի վերջոյ ծաղրեց գրի փորձագէտները, եւ բոլոր ունկնդիրներուն քրքիջներուն մէջ, ըզգուչացուց երդուեալները՝ գրի նմանութիւններուն դէմ։

Պահ մը դադարէ վերջը Պ. Լապօրի չարունակելով իր պաչտպանողականը, ջանաց հաստատել արժէթուղթերու գոյութիւնը։ Այո՛, ըսաւ, զայն տեսած եւ համրած են։ Նախաքննութեան միջոցին եւ հոս չատ վկաներ հաստատեցին զայն, բայց մէկ վկայութիւն մը ամէնէն աւելի սպաւորութիւն թողած ըլլալու է ձեր վրայ, տեարք դատաւորք։ Ռուանի մէջ նօտար Պ. Տիւմօրի վկայութիւնն է ատիկայ, որ կը քանդէ ամբաստանութիւնը, եւ միակը բաւական է արգիլելու ձեզի՝ յանցապարտութեան վճիռ արձակելու։ Պ. Լապօրի յարձակեցաւ ուրիչ մէկ քանի վկաներու վրայ, եւ յարեց թէ Պ. Տիւմօրի վկայութիւնը մեծ արժէք մը ունի։ Այս յարգելի անձնաւորութիւնը տեսած է արժեթուղթերը. մկրատով կտրած է կտրօնները։ Երեք բաքէթով 60 միլիոնի չափ գումար մը տեսած է։ Երդուեալները չպիտի մոռնան ասիկայ։ Ամբաստանողները ի զուր փորձեցին ապացուցանել թէ այս արժեթուղթերը կեղծ էին կամ թէ փոխառնուած էին։ Այո՛, Իւմպէռները փոխառութիւն կնքեցին, ոչ թէ պահանջատէրերը վախցնելու, այլ զանոնք հանդարտեցնելու համար։ Բայց երբեք 60 միլիոնէն աւելի փոխառութիւն չըրին։ Լաւագոյն կը համարիմ տիկին Իւմպէռի գաղտնիքը, որուն վրայ կը խնդաք, բայց ձեր ամբաստանութեան դրութենէն աւելի կ'արժէ։ Հարստութիւնը գոյութիւն ունենալու էր Ռանթ Վիաժէռը հիմնելու համար։ Պ. Լապօրի ջանաց ցուցնել թէ այս վերջինը երեւակայական չէր։ Անոր գործառնութիւնները չատ լուրջ էին։ Գործը չատ լաւ յառաջ կը տարուէր։ Դատարանի միջամտութիւնը եւ Ֆրեսնուրիքի սնանկ հռչակուիլը միայն պատճառ եղան անոր կործանելուն։ Առանց ասոր, փոքր պահանջատէրերը բնաւ մնաս չպիտի կրէին, քանի որ իբրեւ երաչխաւորութիւն ունէին ընկերութեան անչարժ կալուածները, եւ արդէն ստացած են հարիւրին 50ը։ Հաչուեյարդարութենէն ետքը ամբողջովին պիտի վճարուի իրենց դրամը։ Պ. Լապօրի ի վեր հանեց թէ նոյն իսկ ընդհ. դատախազը իր պահանջման ճառին մէջ կը խոստովանէր թէ ամիսը 100000 ֆր. կը չահէր։ Իւմպէռները իրենց յուսացած չահը ձեռք բերելու վրայ էին, որով պիտի վճարէին բոլոր պարտքերը։ Քաթոյիի բողոքին արդիւնքը այն եղաւ որ երկիւղ ներչնչեց փոխատուներուն։ Այս մարդը ինքզինքը միայն մտածելով Ռանթ Վիաժէռի անկումին պատճառ եղաւ։

Պ. Լապօրի հոս կանգ առաւ, յայտարարելով թէ յաջորդ օրն ալ (ուրբաթ) ժամու մը չափ պիտի խօսի։

—o—

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ 1903

1321 Տճկ.	ՕՐ ՕԳՈՍՏՈՍ 13	1903 ԼՏՆ.
Ճեմազիւլ ախր 3	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ. Գ. օր պահոց Աստուածածնի։	Օգոստ 26
		25
ԵԼ·ՍՕՐ 5.22		ԵԼ·ՍՕՐ 5.12

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1845 օգոստ. 13/26ին կը մեռնի Ֆիլիբ տը Ժիրառ, որ կտաւ մանելու մեքենայ մը հնարած է։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արք.ի։ Ներկայ էին Մանկունի Տ. Վահրամ Արք. եւ Ճէվահիրճեան Գաբրիէլ եպս.։ Քահանայ անդամները տաղաւարի առթիւ խոստովանութեան պարտականութեամբ զբաղած ըլլալով, ներկայ չէին։ —Ս. Պատրիարքին առաջարկութեամբ, Ժողովը որոչեց յանձնարարել Կալացի Տ. Ղեւոնդ քհ. Փափազեանի, որպէսզի ամբողջ Ռումանիոյ եկեղեցեաց, քահանայից, Հոգաբարձութեանց եւ պատուաւոր ազգայնոց հաւաքական վիճակացոյց պատկերը պատրաստէ խնամով եւ ղրկէ Պատրիարքարան։—Գասթէմօնիի առաջն. փոխանորդ Տ. Տրդատ քհ. Մարգարեան տեղեկագրած էր Պօյապատ Տ. Գարեգին քհ.ի իր պաշտօնավայրէն հեռի գտնուիլը. Ժողովը որոչեց հարկ եղածը յանձնարարել յիչեալ քահանային, ընդ փոյթ դառնալու համար ի Պօյապատ։—Մարսիլիայէն Գէորգ քհ. Հիւրմիւզեան խնդրած էր Մարսիլիոյ հոգեւոր հովուութիւնը։ Ժողովը նկատողութենէ զուրկ համարեց յիչեալ քահանային գիրը։—Արղընիի Թաղ. Խորհուրդը տեղեկագրած էր տեղւոյն Բարձրահայեաց Ս. Աստուածածին վանուց հասոյթներուն մէջ ազգայինի մը կողմէ եղած զեղծումները։ Ժողովը խնդրոյն քննութիւնը յանձնեց Տիգրանակերտի Առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ Վ.ի։— Ժողովը ատոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաեւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

ՊԻԼԷՃԻԿԻ առաջն. փոխանորդ Տ. Գրիգորիս Վ. Պալագեան նախընթաց օր Պոլիս եկաւ եւ երէկ ներկայացաւ Ս. Պատրիարքին։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Թեմերէն Օլուր գիւղը 7-8 տարիէ ի վեր առանց քահանայի մնացեր էր։ Կաթող. քննիչ Տ. Կարապետ Վ. Տէր Կարապետեան, որ այժմ Այնթապ կը գտնուի, Տ. Սահակ քհ.ն ղրկեր է նոյն գիւղը, տեղւոյն Ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերը մատակարարելու համար։

ՍԱՄՍՈՆԷՆ կը գրեն թէ Առաջնորդ Տ. Ցակոբ Աչոտ եպսկ. Թեմական այցելութեան ելած է։ Այս առթիւ տեղական Ժողովներու վիճակին նկատմամբ ալ դիտողութիւններ հասած են, սակայն կ'երեւայ թէ չեն համապատասխաներ իրողութեան։

Տ. ՎԱՀՐԱՄ ԱՐՔԵՊ. եւ Սէթեան Միհրան էֆ. երէկ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ գումարուելով, ժամը 3էն մինչեւ 7 աչխատեցան եւ գաւառական Վիճակաց կազմակերպութեան ամփոփ մէկ ծրագիրը պատրաստելով, տեղական պիտոյից համաձայն՝ աւարտեցին իրենց պաչտօնը։ Այս ծրագիրը պիտի ներկայացուի Խառն Ժողովոյ յառաջիկայ նստին նկատողութեան առնուելու եւ վաւերացուելու համար։

ՀԱՑ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԱՑ Ազգապետարանի գործակատար Շմաւոնեան Արչակ էֆ. երէկ Ս. Պատրիարքին հետ տեսակցեցաւ. Նոյնպէս Բօպէր էֆ. Եազըճեան եւ Սմբատեան Միհրան էֆ. երէկ Պատրիարքարան գալով տեսակցութիւն մը ունեցան Ս. Պատրիարքին հետ։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Կաթողիկոսին Ատանա գտնուելուն առթիւ տեղւոյն ծանօթ անձնաւորութիւններէն Գալուստ պէյ Կիւլպէնկեան Սսոյ վանքին նուիրեր է իր ընդարձակ մէկ այգին։ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը յորդորած է զինքը այս նուիրատուութեան համար, եւ մտադրութիւն ունի եղեր բարձրագոյն վարժարան մը հաստատել յիչեալ այգիին մէջ։

⁂ Ատանայի երկու եկեղեցիներուն մէջ ալ հոգեհանգիստ կատարուեր

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 42

ՈՃԻՐԸ եւ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ԲԻԷՌ ՄԱԷԼ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՊԱՏՐԱՆՔ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔ

10.

Պ. ՏԸ ԲԱՑԼԱՌ ԵՒ ԿԱՊՐԻԷԼ

Պ. Հիւպէռ չարունակեց.

—Ձեր ինծի հաղորդած տեղեկութիւններուն վրայ, այդ համակրութիւնս ո՛չ թէ նուազած, հապա ընդհակառակն մեծ համեմատութիւններ ստացած է եւ իմ բուռն փափաքս է հիմա որ եթէ կարելի է հարթենք մեր միջեւ գտնուող մէկ քանի դժուարութիւնները։

—Ա՜հ, պարո՛ն, աղաղակեց աղջիկը, ձեռքերը իրարու կցած. ո՜րքան բարի էք, եւ ո՜րքան կը սիրեմ ձեզ։

Այս աղաղակը՝ ինքնաբեր եւ անկեղծ կերպով դուրս ելած էր։

Այն արցունքները, որոնք վայրկեան մը ի վեր լեցուցած էին դեռատի աղջկան աչքերը, այն հեծեծանքները, որոնք զսպուած էին իր կուրծքին մէջ, յանկարծ պայթեցան, եւ Կապրիէլ մէկ քանի վայրկեանի չափ դէմքը ծածկած մնաց ցնցուելով արտասուքին ուժգնութենէն։

—Օ՛հ, ըսաւ մեղմիւ Հիւպէռ, զգացի որ ձեզի ասանկ ցաւ մը կը պատճառեմ։ Շուտով չորցուցէք սա սիրուն աչուըները։ Օլիվիէ պիտի բարկանայ ինծի դէմ, զանոնք այսպէս կարմրած տեսնելով։

Եւ հայրաբար բռնեց ձեռքը աղջկան, որ տեղի տալով անոր ազդեցութեան տակ, յանկարծ նետուեցաւ անոր թեւերուն մէջ։

—Ես զաւակ չունեցայ, և Օլիվիէ իմ զաւակս է, չարունակեց Պ. տը Բայլառ, ինքն ալ յուզուած։ Ըսեմ ձեզի թէ ամէնէն մեծ երջանկութիւնը պիտի ունենամ ձեզ ալ իմ աղջիկս անուանելով։ Պէտք է ուրեմն անմիջապէս ցրուենք մեր միջեւ ի յայտ եկող ոեւէ թիւրիմացութիւն։

Արցունքները ալ չէին հոսեր Կապրիէլի աչքերէն վար։ Նախկին սպային վրայ վերցուց իր աչքերը՝ ուր յոյսը կը չողար, արեւու ճառագայթի մը պէս՝ որ կը պսպղայ ցօղի կաթիլի մը մէջ։

—Եթէ ինէ կախեալ է ցրուելու այդ թիւրիմացութիւնը, ըսաւ Կապրիէլ, պատրաստ եմ ամէն կերպով։

Ու խօսակցութիւնը այն ատեն աւելի մտերիմ դարձաւ։

—Ինծի մտիկ ըրէ՛ք, զաւակս, ըսաւ Հիւպէռ, հանդիսաւոր չեչտով մը։ Կը խնդրեմ ձենէ որ պատասխանէք ձեզի ընելիք ծանրակչիռ հարցումներուս, բայց անկեղծութեամբ պատասխանէք։ Միւս կողմէ կը խնդրեմ որ չզարմանաք և չհարցնէք ինծի թէ ինչո՛ւ կ'ուղղեմ ձեզի այս հարցումները։

—Կը խոստանամ, Պարոն, պատասխանել ձեր բոլոր հարցումներուն, ի՛նչ որ ալ ըլլան անոնք, եւ յարգել ձեր փափաքը։

—Այս պարագային, ներեցէք որ մէկու մը մասին խօսիմ, որուն ներկայութիւնը ձեր քով քիչ մը հակասական երեւաց ինծի։

Եւ որովհետեւ Կապրիէլ լուռ կեցած էր, Հիւպէռ յարեց.

—Պ. տ'Առանտա՝ իր նամակին մէջ, պատճառը յայտնելէ ետքը իր բացակայութեան, ըսած էր թէ տեսակցութեան պահուն իր տեղը կին մը ներկայ պիտի գտնուէր՝ որ արժանի է եղեր ձեր բոլոր յարգանքին ու սիրոյն, որ ձեր «երկրորդ մայրն» է եղեր։ Միւս կողմէ սակայն, ինչպէս կ'իմանամ Օլիվիէէն, դուք բնաւ յարգանքի ու սիրոյ ո եւ է զգացում չէք տածեր եղեր այդ կնոջ նկատմամբ, եւ ո եւ է պարտականութիւն մը չէք զգար եղեր։

Կապրիէլ մէկ քանի վայրկեանի չափ լուռ կեցաւ. յետոյ,

—Աւա՜ղ, Պարոն, Օլիվիէ չատ ճիչդ խօսած է ձեզի։ Հայրս կրնայ պարտականութիւն ընել տալ ինծի սիրել եւ յարգել այդ «երկրորդ մայրը», բայց չեմ գիտեր, յանցանքը ի՛մս է, երբ չեմ կրցած հաչտուիլ անոր հետ։

—Աղէ՛կ, զաւակս, չատ աղէկ որ այդպէս համարձակօրէն կը խօսիս ինծի հետ։ Բայց իրօք կա՞յ այդ կնոջ և ձեր միջեւ «կապ մը»՝ որ զայն ձեր «երկրորդ մայրը» նկատել տայ։

Այն ատեն Կապրիէլ Պ. տը Բայլառին խօսեցաւ եւ պատմեց այն ամէն բաները՝ զորս պատմած էր Օլիվիէ տը Ժանդուէին, այնպէս որ Հիւպէռ լիովին տեղեկացաւ Կապրիէլի մանկութեանը, անոր վարած աչխարհաքաղաքացիական կեանքին, և իր ստացած դաստիարակութեան։

Եւ աղջկան այս պատմութիւններէն Հիւպէռ հետեւցուց թէ անիկա տակաւին չատ մը տեսակէտներով միամիտ աղջիկ մըն է, Ու հիացաւ անոր բնաւորութեան և հոգւոյն գեղեցկութեան վրայ։

Բայց յանկարծ նոր կասկած մըն ալ արթնցաւ մտքին մէջ, իր երեւակայութիւնը այնքան գրաւուեցաւ այդ կասկածով որ դժուարաւ կրցաւ իր պաղարիւնութիւնը պահել։ Եւ սակայն ուզեց ստուգել այս յանկարծակի կերպով ծնած կասկածին ճշդութիւնը։

(Շարունակելի)

Տ. Մելքիսեդեկ Արք.ի յիշատակին համար։ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մէջ կը գտնուէր է նաեւ Տ. Սահակ Կաթողիկոսը, եւ դամբանական մը խօսեր է։

ԲԱՐԻԶԷՆ Թղթակից մը կ'իմացնէ մեզի Հայերու ինչպէս բժշկական նոյնպէս ատամնաբուժական ճիւղին մէջ ունեցած յառաջդիմութիւնը։ Պ. Զաւէն Դաքամաճեան, որ մէկ քանի տարիներէ ի վեր ատամնաբուժական ճիւղին ուսումնասիրութիւններ կ'ընէր Բարիզի մէջ, այս անգամ օփէրաթէօր եղած է Բարիզի ամէնէն մեծ քլինիքներէն մէկուն, ուր կը գտնուի նաեւ Պ. Հրանտ Համամճեան միեւնոյն պաշտօնով, գրաւելով բրոֆէսէօրներու համակրութիւնը։

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Ռուսերէն «Կավկազ» պաշտօնական թերթը երեք թիւերու մէջ ընդարձակ յօդուածներ գրած է, պաշտպանելու համար ռուսահայ կալուածներու մասին վերջերս եղած պետական տնօրինութիւնը։ Նոյն թերթը Ռուսաստան գտնուած ուղղափառ եւ կաթոլիկ եկեղեցիներու և վանքերու կալուածներուն յարքունիս գրաւուած ըլլալը յիշել յետոյ, կ'աւելցնէ թէ ժամանակէ մը ի վեր Հայ եկեղեցիներու եւ վանքերու պատկանեալ կալուածներու մատակարարութիւնը չափազանց անկարգ վիճակի մատնուած է, եւ այս հանգամանքը՝ այսինքն կալուածներու անկանոն մատակարարութիւնը վնաս կը բերէ նոյն եկեղեցիներու նիւթական բարեկեցութեան։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ, ստէպ գանգատներ կ'ըլլան վանքի անտառներուն աննպատակ ոչնչացումին, խիստ հաշուետուութեան և հրակողութեան բացակայութիւնը այդ կալուածներու վրայ հեւն, սակայն կ'ըսէ, մենք հոգեւորական դասը չենք ուզեր մեղադրել, որովհետեւ գիտենք թէ հոգեւորական դասակարգը տնտեսական հրահանգներէ անտեղեակ է, և զանոնք հեռացնելը կալուածները կառավարելէ ուղղակի համապատասխան է Եկեղեցւոյ խակական կոչմանը, և այս է պատճառը որ կալուածական մատակարարութեան համար աշխարհական խորհուրդներ կազմուած են, որոնք կը կառավարեն այդ կալուածներու բոլոր գործերը, այս կերպով հաստատելով հոգեւորական դասուն անձեռնհասութիւնը, վանքապատկան անտառներու ոչնչացումով և եկեղեցական ու վանական կալուածներու ոչ-տնտեսաբար կառավարուելուն պատճառով, հոգեւոր դասը կը ստանայ կ'ըսէ, միայն մէկ մասը այն եկամուտին զոր կրնար ստանալ գործերը աւելի նպատակայարմար կառավարուելու ժամանակ։ Դարձեալ նոյն թերթը կ'ըսէ թէ՝ Հայ գիւղական հոգեւոր դասակարգին մեծամասնութեան նիւթական ծանր դրութիւնը յայտնի է ամէնուն։ Այդ դասակարգը չստանալով որոշ ռոճիկ, իր գոյութիւնը կը պահպանէ ծխականներու կամաւոր տուրքերով, իսկ ծերութեան ատեն, երբ գոյութեան այդ աղբիւրները կը ցամքին, եկեղեցւոյ պաշտօնեան կը մնայ անօգնական։ Ռուս պաշտօնական թերթը իր երկրորդ մասին մէջ կը խօսի Ս. Էջմիածնի պատկանեալ հինգ ընդարձակ գիւղերու (Վաղարշապատ, Մաստարա, Օշական և Եղուարդ) վրայ, եւ կատարելապէս անհամապատասխան կը գտնէ եկեղեցւոյ նշանակութեան և կոչման, աւելցնելով որ ճորտատիրական իրաւունքներու կը նմանին անոնք. ուստի օրէնքը փափաքած է բարուօքել եկեղեցւոյ կալուածներու կառավարութեան եղանակը եւ այս ալ յառաջ եկած է այն միտական հովանաւորութենէն, որ Հայ Եկեղեցին վայելած է Ռուսաստանի մէջ։ Կառավարութիւնը իր նոր օրէնքով, կ'ըսէ, կը հաստատէ միայն հովանաւորութիւն որ գործադրուած է նոյնպէս մեծ յաջողութեամբ Պեսարաբիոյ արտասահմանեան (Երուսաղէմի) յունադաւան եկեղեցւոյ կալուածներուն նկատմամբ։ «Կավկազ» յիշելով նոր հրատարակուած օրէնքին տրամադրութիւնները, որոնք ասկէ առաջ հրատարակուած են արդէն, կ'ըսէ թէ այս բոլոր նախագծումներու իրագործման ժամանակ, Հայ Եկեղեցւոյ իրաւունքները ամենեւին չեն խախտուիր. «Նախ առաջնոյն կը մնայ իր բոլոր անշարժ կալուածներու և դրամագլուխներու սեփականատէր, ամուր և բարեկարգ տնտեսութեամբ» և յիշելով որ Պեսարաբիոյ յունական կալուածներու եկամուտները կրկնապատուած են, յոյս կուտայ որ Հայ Եկեղեցւոյ կալուածներն ալ նոյն արդիւնքը հետեւանքին կը հասնին և այս կերպով կ'ապահովուի հոգեւոր հաստատութիւններու գոյութիւնը եւ նիւթական լաւագոյն պայմաններու մէջ կը դրուի Հայ Եկեղեցւոյ հոգեւորականութիւնը։ «Կաւկազ» յիշելով որ Հռոմէական եկեղեցւոյ մասին գործադրուած այս դրութիւնը, մանաւանդ կալուածներէն 100ին 5 պահեստի դրամագլուխ կազմելու դրութիւնը օգտակար արդիւնք ունեցած է, կը վերջացնէ իր յօդուածը հետեւեալ կերպով, զոր նոյնութեամբ մէջ կը բերենք ցոյց տալու համար ռուս պաշտօնական թերթի մը տեսակէտը այս խնդրոյն նկատմամբ։— «Մեր մէջ բերած պատմական տեղեկութիւններէն ընթերցողները հասկցան թէ եկեղեցիները ազատելը իր խակութեանը և կոչումին անհամապատասխան բեռէն, այսինքն եկեղեցական գոյքերը շահագործելու տնտեսական հոգերէն տեղի ունեցած է զանազան ժամանակներ բոլոր քաղաքակիրթ պետութիւններու մէջ։ Ասիկա կը հաստատէ թէ եկեղեցական կալուածները հոգեւորականութեան իրաւասութենէն վերցնելը հետեւանք է ոչ թէ կառավարութեան քմահաճ փափաքին, այլ պետութիւններու քաղաքական հասունութեան որոշ ժամանակաշրջանի։ Հայ Լուսաւորչական Եկեղեցիին կալուածներուն վարչութեան մէջ մտցուած այս բարեփոխութեան նպատակն է միմիայն Եկեղեցիին և Հոգեւորականութեան շահը։ Կալուածները և դրամագլուխները Եկեղեցիին սեփականութիւնը կը մնան և անոնց եկամուտները միայն կը գործածուին անոր պէտքերուն։ Կառավարութիւնը իր վրայ առած է միայն զանոնք կառավարելու հոգը, կալուածները եւ դրամագլուխները պահպանելու, ինչպէս նաեւ անոնց արդիւնաւէտութիւնը աւելցնելու նպատակով։ Բայց կառավարութիւնը այս խնամակալութիւնն ալ կ'ընէ միայն խոշոր կալուածներու եւ դրամագլուխներու, ինչպէս նաեւ այնպիսիներու համար, որոնք հոգեւորականութեան համար անվայել առեւտրական շահագործութեան առարկայ են։ Իսկ 1000 րուբլիէն պակաս դրամագլուխները, երեք տեսրատինէն պակաս եկեղեցական եւ վանական հողաբաժինները, եկեղեցիներու եւ վանքերու գաւիթներուն մէջ գտնուող այն տուները եւ շէնքերը որոնք կը ծառայեն Եկեղեցիին եւ Հոգեւորականութեան պէտքերուն, առաջուան պէս կը մնան հոգեւորականութեան տնօրէնութեան տակ և այս կերպով հոգեւոր դասը բնաւ դժուարութիւն չի կրեր եկեղեցիներու եւ իրեն յանձնուած ուրիշ հաստատութիւններու առօրեայ նիւթական պէտքերը գոհացնելու գործին մէջ։ Իսկ խոշոր կալուածները եւ դրամագլուխները, որոնք հիմայ ընդհանրապէս շատ չնչին եկամուտ կը բերեն, կառավարութեան քոնթրոլին տակ իյնալով, հասոյթի յուսալի աղբիւրներ կը դառնան, լրացնելու համար շատ մը եկեղեցական լուրջ եւ կարեւոր պէտքեր, որոնց գոհացումը չի կրնար տրուիլ հիմայ եւ որոնցմէ մէկն է բուն իսկ հոգեւորականութեան նիւթական վիճակին բարւոքումը։»

Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Սինանեան, Տէր եւ Տիկին Սիման էֆ. Սինանեան (Աֆիոն-Գարահիսար), Գրիգոր Սինանեան եւ Օր. Տիգրանուհի Սինանեան, Տէր եւ տիկին Խ. Գայաեան եւ զաւակունք, Այրի տիկին Զ. Գանըպալեան եւ զաւակունք (ի Կեսարիա), Տէր եւ տիկին Կ. Գրիգորեան եւ զաւակունք (ի Լոնտոն), ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնակսկիծ մահը

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ
(Դեղագործ)

որ կնքեց իր մահկանացուն 24ամեայ ծաղիկ հասակի մէջ, ի խոր սուգ համակելով իր այրի մայրը, հարազատները եւ համայն ազգական ու բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը չորեքշաբթի, 13 օգոստ. ժամը 9ին (ը. թ.) ի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Իւսկիւտարի, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը եւ ուսկից պիտի ամփոփուի Թաղին գերեզմանատունը.

12 Օգս. 1903, Իւսկիւտար
Նոր-Թաղ

Կամուրջէն շոգենաւը կը մեկնի ժամը 8ին։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

—o—

ՊԻԼԷՃԻԿ

Ըստ որոշման Կեդր. Վարչութեան, առաջն. փոխանորդ Պալագեան Տ. Գրիգորիս Վ.ի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացած համարուելով, Պատրիարքարանէ եղած հրաւէրին համաձայն, ամսոյս 9 շաբաթ առաւօտ, Տ. Գրիգորիս Վ. Առաջնորդարանի մէջ հաւաքուած ազգայիններու խումբը օրհնելով, վերջին հրաժեշտը մատոյց։ Նոյն առտու, ժամը 12ին, փոխանորդ Հայրը ընկերակցութեամբ Տ. Վարդան Վ.ին աւագերէց Հօր, Տ. Յովհաննէս, Տ. Սիմոն քահանաներու և այլ ազգայնոց, Առաջնորդարանէն մեկնելով կառք նստաւ, ուղեկից ունենալով Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Թովմաս էֆ., և անդամներէն Թորոս աղա և Յակոբ էֆ., ուսուցչական խումբը եւ ուրիշ ազգայիններ, որոնք կառքերով հետեւեցան իրեն մինչև կայարան։ Կէս ժամու չափ հոն հանգստացաւ. Նոյն միջոցին Մ. Զայթի ազգայիններ գալով հրաժեշտ առին։ Տ. Գրիգորիս Վ. Ներկայից շնորհակալութիւններ յայտնեց և յարեց թէ քաղցր տպաւորութեամբ կը մեկնի, և մանաւորապէս գոհունակութիւն յայտնեց այն օժանդակ մարմիններուն, որոնք իր միամեայ պաշտօնավարութեան միջոցին աջակից և գործակից հանդիսացան իրեն այլ եւ այլ օգտակար գործոց կարգադրման, ի մէջ այլոց Նորոգ կառուցեալ հոյակապ բաղնիքի շինութեան համար։ Հուսկ յետոյ շոգեկառքը հասնելով վերջին սիրալիր ողջագուրումները տեղի ունեցան, և Գրիգորիս Վ. մեկնեցաւ դէպ ի Կ. Պոլիս։

ԽՈՐԷՆ ՔՀՆ. ԱԻԱԳԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

—o—

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
25 Օգոստոս 1903

Ֆրանս. %	(3% Français)	97.67
Ռէժի	(Tab. Turcs)	396.
Գօնսօլիտ	(R. Turque D.)	32.17
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	126.
Պանք Օթթ	Banque Ott.)	587.
Թրանսվալ	(Transwal)	110.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ
(ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ Լէրեօզ կղզիին վաճառականներէն Նիքօլաքի փաշային։

Միւթէմայիզի աստիճան՝ Արտաքին գործոց Թղթակցութեանց դիւանի պաշտօնատարներէն Սաիտ պէյին։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Բ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գայսէրիի Մետրապոլիտ Տ. Նէրվասիոսի, Դարուտալի Մետրապոլիտ Տ. Քոնստանդինոսի, Սքէչէի մետրոպոլիտ Տ. Եօաքիմ, եւ Լէրեօզի վաճառականներէն Նիքօլաքի փաշայի.

Բ. Մէճիտիյէ՝ Թէհրանի Օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Էնվէր պէյի։

Գ. Մէճիտիէ՝ Լէրեօզի մետրոպոլիտ Տ. Նէրվասիոսի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԵՒ ԴՐՈՇՄԻ ՏՈՒՐՔԸ.— Հանրային Պարտուց վարչութեան գոմիսէրը խորհելով որ Պատրիարքարաններու եւ Պուլկարաց Էկզարքարանին կողմէ տրուած թուղթերը դրոշմի տուրքի ենթակայ են, Դատական նախարարութեան դիմած է՝ որպէս զի այս մասին զեկոյցներ ըլլան անոնց։ Ակնարկուած թուղթերն են՝ 1. Ծնունդի, ամուսնութեան և մկրտութեան վկայականները, 2. Ծննդեան, ամուսնութեան և մկրտութեան արձանագրութեանց պատճէնները, 3. Մկրտութեանց համար գանձուած դրամներու համար տրուած ստացագիրները։ Արդ, Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը կ'ընդունի իր Թագրիրին մէջ որ ծննդեան, ամուսնութեան եւ մկրտութեան վկայականները զերծ ըլլան դրոշմի տուրքէ, ըստ որում կրօնական գործերու կը վերաբերին. բայց միւս թուղթերը, արձանագրութեանց պատճէնները և ընկալագիրները պարտին դրոշմի տուրքին ենթարկուիլ, զի դրոշմաթուղթի կանոնագրին Բ. յօդուածին համաձայն այս նպատակաւ գանձուած գումարները որոշ տուրք մը կը կազմեն։ Պատրիարքարաններու խնդրանքին վրայ, Դատական նախարարութիւնը նկատելով որ վերոյիշեալ թուղթերը պետական պաշտօնատանց մատուցուելու սահմանուած չեն, որոշած էր որ զերծ ըլլան անոնք դրոշմի տուրքէ։ Նաեւ յիշեալ պաշտօնատունը խնդիրը ուսումնասիրելէ ետքը պատասխանած է որ կարելի էր Պատրիարքարաններուն և Էկզարքարանին՝ Հանր. Պարտուց Վարչութեան առաջարկածին նման զեկոյցներ ընել, բայց քանի որ անոնց կողմէ գանձուող այդօրինակ տուրքերը Պատրիարքարաններու ծախքերուն նպաստելու կը ծառայեն, աւելի տրամաբանական պիտի ըլլար զանոնք զերծ պահել դրոշմի տուրքէ ինչպէս կ'ըլլար անցեալին մէջ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Էտիրնէի գաւառական թերթը կը գրէ թէ Էնէճէ գիւղէն 26 Պուլկարներ, որոնք մեկնած էին իրենց բնատնեկական յարկէն աւազակախումբերու հետեւելու համար, զղջացած են եւ խնդրած են իրենց գիւղը վերադառնալ հաւատարմութիւն յայտնելով Կայս. կառավարութեան։ Անոնցմէ վեցը վերադարձած են արդէն։

—Յուլիս 31ի գիշերը Գուլէ գիւղին շրջականները կայս. զինուորները հետապնդեցին 35 հոգիէ բաղկացեալ Պուլկար աւազակախումբ մը։ Երկու կողմէ հրացանի հարուածներ փոխանակուեցան։ Աւազակներէն երկուքը սպաննուեցան, միւսները ալ անտառներուն մէջ փախան։ Զինուորները կը շարունակեն իրենց հետապնդումը։

—Գըրգքիլիսէի մէջ վերջերս տեղի ունեցած ընդհարումի մը մէջ երեք աւազակներ՝ Սարմաշըգ գիւղէն Վոլչօ, Էֆթիմ և Բէթքօ սպաննուեր են։ Աւազակները մեծ քանակութեամբ զէնք թողած են։

—Կայս. բարեւներ հաղորդուեցան Միթրովիցայի և շրջականներու հրամանատար Ֆէրիգ Շէմսի փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐԸ.— Մեծ-Եպարքութիւնը զեկոյց բոլոր պաշտօնատուներուն թէ՝ Կայս. հրամանի մը համաձայն շատ մեծ խնամք եւ ուշադրութիւն հարկ է որ տածուի ինչպէս Բուն Մէլիի, նոյնպէս բոլոր միւս նահանգներուն համար պաշտօնեաներու ընտրութեան մէջ, որոնք պէտք է ըլլան պատուաւոր եւ զերծ ամէն դատապարտութենէ։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ Բժշկական Վարժարանին մէջ 53500 ղշ. ծախքով մանկաբարձական հաստատութիւն մը պիտի շինուի, որպէսզի նոյն վարժարանին ուսանողները կարենան հետեւիլ բժշկութեան այդ ճիւղին, յետոյ կիրարկելու համար զայն թաղապետական բժշկի պաշտօնի մէջ գտնուած ատեններնին։

ՋՈՒՐԻ ՑԱՆՑՆԱԺՈՂՈՎԸ վերջնապէս որոշած է Էտիրնէ-Գարաքի մէջ ջուրի մեքենաներ եւ մթերանոց մը հաստատել։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԻՆ մէջ, Կայս. հրամանաւ ելեկտրական լամբարներ պիտի գործածուին, ինչպէս կ'ըլլայ մեծ պետութեանց բանակներուն մէջ՝ փնտռելու համար պատերազմի դաշտին մէջ վիրաւորեալները։ Այդ լամբարներու յանձնարարութիւնը պիտի ըլլայ, ղրկուելու համար Կայս. բոլոր զօրաբանակները։

ՄԵՔԵՆԱՇԱՐԺ ՀԱՅՑԻ ՓՈՒՌԵՐ.— Նկատելով որ հաստատուած է թէ մեքենաշարժ հացի փուռերու գոյութիւնը մայրաքաղաքիս մէջ՝ չի կրնար վնասել արդէն իսկ գտնուող միւս փուռերու գործերուն եւ թէ այս նոր փուռերը ներկայիս գործադրուող օրէնքներու եւ կարգերուն պիտի ենթարկուին, Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ մայրաքաղաքիս մէջ այս փուռերուն հաստատութիւնը հետեւեալ պայմաններով.— Շոգեշարժ մեքենաներու վրայ դրուած օրէնքին Բ. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, այդ փուռերը պիտի շինուին ծովեզերքները եւ միշտ Քաղաքապետութեան արտօնութեամբ, այնպիսի տեղեր՝ ուրկէ կարելի ըլլայ շուտով բաշխել հացը։ Այս փուռերը իրենց բոլոր գործերուն մէջ պիտի ենթարկուին փուռերու օրէնքին։ Նմանօրինակ գործարաններու հաստատութեան համար սեւէ արտօնութիւն չպիտի տրուի արտօնութեան մը թուականէն մինչեւ տասը տարի։

ՄՈՒՇԻ կառավարիչ Մէհմէտ Բաչի փաշա առաջի օր իր պաշտօնավայրը մեկնեցաւ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքը առջի օր վարդապետ մը ղրկեց Գավաք, և հոն տեղի մէկ քանի աղքատ Յոյն ընտանիքներու դրամական նպաստներ բաշխել տուաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը, որ Հունգարիա, Միւրանի իր դղեակը կը գտնուի, յօդացաւի ծանր տագնապի մը բռնուեր է, եւ անկողնոյ կը ծառայէ։

ՊԱՐՏՈՒՑ ՄԻԱՑՈՒՄԸ գործադրութեան պիտի դրուի երբ որ արժեթուղթերը տպագրուին։ Պէրլինէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գերմանացի Օսմ. արժեթուղթեր ունեցողները յառաջիկայ սեպտ. 1ին արտասովոր նիստ պիտի գումարեն։

(Ն. Ֆրայէ Բրէսէ)

ԳՈՆԻԱ-ԷՐԷՑԼԻԻ գծին շինութեան Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան կողմէ քոմիսէր ընտրուեցաւ նոյն նախարարութեան մասնագէտ յանձնաժողովոյ պաշտօնեայ Գնդ. Խալիտ Զիա պէյ։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ պաշտօնատան շէնքը պիտի նորոգուի։

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ ՎԱՐԻԷԹԷ ԹԱՏՐՈՆԸ, որ վերջին անձրեւներուն պատճառաւ ընդհատած էր իր ձայնական և գործիական նուագահանդէսները, երէկուընէ վերսկսաւ իր ներկայացումները։ Եղանակը պատեհ, ամէն ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի ինճէ սազ։ Կիրակի օրերը ցերեկոյթ՝ ընտանիքներու համար։

—o—

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ, ԵՒԼՆ.

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԱՏԱՐԱՓՆԵՐՈՒՆ Ռումէլի Հիսարի մէջ Սուքիաս անուն ձկնորսի մը հիւղակը փլաւ և խեղճ մարդն ալ տակը մնաց, բայց ազատեցաւ։ Առջի օր տիրող փոթորկոտ հովին պատճառաւ, Եէնի-գաբուի նաւամատոյցին առջեւ՝ ածուխ բեռցած «սալաբուրիա» մը՝ Գում-գաբուցի Հայկ Գրիգորեանի նաւակին բախեցաւ, և այս վերջինը ընկղմեցաւ, եւ սակայն թէ՝ նաւակը և թէ նաւավարը ազատուեցան։

—Վերջին անձրեւները 14-15 մէդրի բարձրացուցած են ջրամբարներու ջուրերը։ Երեսուն տարիէ ի վեր ասանկ բան մը չէր եղած։ Մաքրիգիւղի նաւամատոյցը կքեր է անձրեւին տակ։ Կէօքսույի գետակէն ոչխարի եւ ուրիշ արջառներու դիակներ հանուած են։ Հասէքի-Քէօյի, Մալթէփէի եւ Քալֆաքէօյի գիւղերու մէջ կարգ մը ջուռներ աւելի կամ նուազ ծանր վնասներու ենթարկուեր են։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատեանը 3 ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց Պալըգպազարի մէջ լումայափոխ Յակոբը, 20 հատ կեղծ զարդասկիններ ծախած ըլլալուն համար։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Գասըմփաշա, Բէքմէզ Թարլասի մէջ, Շէմսի պէյի տունէն առջի գիշեր 5 ոսկինոց պանքնոտ մը և 3 ոսկի գողցուեցաւ։ Գողը՝ կատարուած քննութենէն հասկցուած է թէ՝ նոյն գիշերը հոն հիւր գացող Ռաշիտ անուն մէկն է եղած, որ ձերբակալուած է։

ՄԱՀԱՑՈՒ ԱՐԿԱԾ.— Պոլիս, Պողտողանի մէջ, Իսմայիլ անուն Չոմեայ տղեկ մը, երբ իր մայրը խոհանոց գացած էր, սանդուղէն վար ինկաւ եւ մեռաւ։

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄ.—Նազիլլիի մօտ (Իզմիր) Պոհարինա գիւղին մէջ, գողեր Նաչօպուլոյի տան վրայ կը յարձակին և դուռը խորտակելէ ետքը, տան տէրը լեռ կը տանին փրկանք պահանջելով։ Մօտակայ տունէ մը քանամեայ աղջիկ մը պատուհան ելած էր, երբ գնդակ մը ընդունեց կուրծքէն եւ մեռաւ։ Կատարուած քննութենէ մը հասկցուած է որ Զալաքիի գողերու խումբն է աս որոնք կը հետապնդուին մեծ փութով։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ 7 տարուան թիապարտութեան դատապարտեց դարբին Յարութիւնը, 6 տարուան թիապարտութեան Խուրշիտը, և 3 տարուան Պէհաէտտինը, որոնք Ֆաթիհի մէջ գողութիւններ գործած էին։

ՔՐԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆ

225րդ վիճակահանութիւն 3% պարգեւաւոր պարտաթուղթերու։
15 Օգոստոս 1903

211,388 թիւը շահած է 50,000 ֆր., իսկ հետեւեալ 25 թիւերը 1000ական ֆր. շահած են։

1108	87173	209915	300116	331206
8138	100137	215585	304449	339199
18541	102693	224582	310893	391734
48669	104274	225632	311901	395993
62570	179712	268194	312699	397506

Վճարումները պիտի սկսին 1903 Սեպտեմբեր 1էն, Գահիրէի մէջ՝ ընկերութեան կեդրոնատեղիէն, Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ Քրէտի Լիոնէէն, Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ՝ Քրէտի Լիոնէէն։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ա Զ Դ

1903 Օգոստ. 1ին քաշուած Ռումելի Երկաթուղիի պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ իրենց շահած պարգեւները եւ ամորթիմանները 58% հաշուով պիտի վճարուին 1903 Սեպտ. 1ին (Ն. Տ.)։

Այս անգամ իրենց չպիտի տրուի այն վկայագիրը որով իրաւունք կ'ունենային պատահական յաւելուածական գումարի մը, եւ անցեալ Ապրիլ 1ի եւ Յունիս 1ի վիճակահանութիւններէն շահող պարտաթուղթերուն համար տրուած վկայագիրները չեղեալ պիտի նկատուին, որովհետեւ Օսմ. Կայս. կառավարութեան եւ Հանր. Պարտուց Վարչական խորհուրդին միջեւ իրաւարարութեամբ որոշուած տոկոսի սակին բարձրացումը զօրութիւն չունի Մարտ 1էն սկսելով։

Կ. Պոլիս, 11 Օգոստ. 1903 10—1

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ. 24 օգոստ.— Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեց հանգուցեալ լորտ Սալզպըրիի ընտանիքին։

ՄԱՏՐԻՏ.— Վարչապետ Պ. Վիլավէրտէ բացարձակապէս կը հերքէ Ալֆոնսօ թագաւորին կարծեցեալ հիւանդութեան մասին ծագած բոլոր զրոյցները։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Թոքիոյէն հասած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ նոր խռովութիւններ ծագեր են Չինաստանի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Զարը սեպտեմբերին Վիեննա այցելած ատեն իրեն պիտի ընկերանայ արտաքին գործոց նախարար կոմս Լամստորֆ։

ՀՌՈՄ.— Մէնոթթի Կարիպալտիի աղջիկը անձնասպան ըլլալ փորձեց, բայց առաջքը առին։ (Մէնոթթի Կարիպալտի Իտալացի համբաւաւոր զօրավարին զաւակն է, որ մէկ երկու օր առաջ մեռաւ։ Կ'երեւայ թէ Օր. Կարիպալտի իր հօրը մահուան ազդած ցաւէն հետեւանքով անձնասպան ըլլալ ուզեր է։ Քանի մը օր առաջ ալ Ֆուռնիէ հեռագրական գործակալութեան տնօրէնը՝ չկրնալով դիմանալ իր կնոջ մահուան ցաւին վերջ տուաւ իր կեանքին։ Մ. Խ.)։

ՉԷԹԻՆԷ.—Պուլկարական գործակատար Պ. Րիցոֆ պաշտօնապէս ընդունուեցաւ Նիքօլա իշխանին կողմէ, որ ճառ մը խօսեցաւ, ի վեր հանելով երկու երկիրներուն միջեւ գտնուող եղբայրական սէրը։

ՊԷՇՏԱ.—Իրիկուան դէմ հրդեհ մը ծագեցաւ Քրէքէչ փողոցի մեծ վաճառատան մը մէջ։ Վերի յարկին վարձակալները ազատուելու համար ստիպուեցան Ջրհանկիրներուն երկնցուցած աստիճանաւոր լաթերուն վրայ ցատկել։ Ժամը 10ուկէսին հրդեհը կարելի եղաւ սահմանափակել։ Մինչեւ ժամը 11 տասներեք հոգի մեռած և 16 հոգի վիրաւորուած էին վար ցատկած ատեն։ Այրած անձերու թիւը 50 կը հաշուուի, իսկ վնասը՝ 4 միլիոն քուրոն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Այսօր սկսաւ խարդախ սեղանաւոր Պ. Հուիդէյքըր Րայթի դատավարութիւնը։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Օգոստ.—Լորտ Սալզպըրիի յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի երկուշաբթի օրը։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԴԱՆՔԱՅԻՆ

Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին և Պոլսոյ ու Բերայի մասնաճիւղերը գոց են ուրբաթ օրը, 15/28 Օգոստ. 1903։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ

Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին և Բերայի ու Պոլսոյ մասնաճիւղերը գոց են ուրբաթ օրը, 15/28 Օգոստ. 1903։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Կարապետ էֆ. Գարամաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղշ. նուիրած է Աստուր էֆ. Փուշամալեան և 54 ղշ. Տեարք Պօսթանճեան եղբարք։

⁂ Հանգուցեալ Զաքար էֆ. Հազարեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէյ մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Տեարք Յ. Մ. Իսթամպօլեան եղբարք և Բօյաճեան եղբարք։

⁂ Արմենակ էֆ. Մ. Փանոսեանի ընդ Օր. Սաթենիկ Կ. Մըսըրեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ ոսկի նուիրած են Տեարք Միհրան Քէրէստէճեան և Տիգրան Տէօվլէթեան։

(Կցիք)

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		34.20
Ամէնէն բարձր գինը		34.25½
Երէկուան վար գինը		34.19
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	123.—
Երէկուան բարձր գինը		123.50
» վար »		122.62
Քարափ	»	505.—
Էժիբսիէն Քրէտի Ֆոնսիէ	»	265.75
Լօրիում	Ֆր.	79.50
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30.

ՆՇԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

1903 յուլիս 17-24

1. Երուանդ Յակոբեան՝ մետաքսավաճառ, ընդ Աղաւնի Յարութիւնեանի, աստիճան ԺԱ—ԺԱ։
2. Պետրոս հնգ. Եղիա Էգնոյեան՝ հողագործ, ընդ Զարուհի Գէորգ Թիլլիքճեանի, Ժ. Ժ։
3. Գրիգոր Տիգրան Լորէնեան՝ գոմիսիօնճի, ընդ Սրբուհի Յովհաննէս Օհանեանի, Ժ. Ժ։
4. Տիգրան Մ. հնգ. Յակոբ Վանլեան՝ եաղմաճի, ընդ Ագապի Մ. Դանիկ Եօրկանճեանի, ԺԱ—ԺԱ։
5. Խաչիկ Մելքոնեան՝ կաթնավաճառ, ընդ Մաքրուհի Գրիգորեանի, ԺԱ—ԺԱ։
6. Սրապ Կարապետ Համամճեան նուագածու, ընդ Զարուհի Աղամեանի, Ժ. Ժ։
7. Համբարձում հնգ. Տիգրան Փափազեան՝ միջնորդ, ընդ Անաստասիա հնգ. Աքիլլէսի, ԺԱ—ԺԱ։
8. Գրիգոր Հիւրմիւզ՝ նուագածու, ընդ Աղաւնի Գէորգեանի, Ժ. Ժ։
9. Խաչատուր Յովակիմեան՝ ձկնորս, ընդ Աղաւնի Մաքսուտեանի, Ժ. ԺԱ։
10. Անտոն Քերովբէ Գոյունճեան՝ սեղանաւոր, ընդ Այխէն Տ. Արիստակէսեանի, Ժ. ԺԱ։
11. Խաչիկ Գրիգորեան՝ եաղմաճի,

ընդ. Թագուհի Սարգիսեանի, ժԱ. ժԱ.։

12. Բարթամ Խօչասար Բարթամեան՝ մանիֆաթուրաճի գործակատար, ընդ. Բերուզիկ Թագւորեանի, ժԱ. ժԱ.։

13. Գէորգ Գրիգոր Պօղոսեան՝ սպասաւոր, ընդ. Հայկուհի Պաղտասարեանի, Ժ. ժԱ.։

14. Բարսեղ Կարապետեան՝ պիւքիւճի, ընդ. Մաննիկ Յակոբեանի, ժԱ. ժԱ.։

15. Արամ Կրոն Կիւմիւշեան՝ լէվանթաճի, ընդ. Վերինիա Գոսթանթինոս Գուրթէլլասի, Ժ. ժԱ.։

16. Թաւիթ Պօղոս Խումճեան՝ կառապան, ընդ. Հեղինէ Յակոբ Արեւշատեան, Ժ. ժԱ.։

17. Անտոն Տիգրանեան՝ ատաղձագործ, ընդ. Կալինիկ Յակոբեանի, ժԱ—ժԱ.։

18. Միքայէլ Հնգ. Տ. Վահանեան՝ դարբին, ընդ. Աղնիւ հնգ. Ջեճօրեանի, ժԱ. ժԱ.։

19. Լեւոն Գէորգ Սիմճեան՝ դերձակ, ընդ. Հերինէ Գէորգ Խնկիկեանի, ժԱ—ժԱ.։

20 Համբարձում Խաչիկ Թերզեան՝ գրոշար. ընդ. Դոմնի Գրիգոր Սարաֆեանի, Ժ. Ժ.։

21. Արտաշ Գէորգեան՝ սափրիչ, ընդ. Միրուհի Նախշպետեանի, ժԱ—ժԱ.

22. Միհրան Մատթէոս Բէմհաճեան՝ հալըրճի. ընդ. Աստրինէ Օգսէն Պէօրէկեանի, 80—80։

23. Կարապետ Նիկողոս Բէօլէեան՝ թօհաֆճի, ընդ. Մելինէ հնգ. Պօղոս Սուրեանի, Ժ.—ժԱ.։

24. Նազարէթ Կիրակոս Սէմէրճեան՝ սպասաւոր, ընդ. Հռիփսիմէ Հնգ. Գէորգեանի, ժԱ. ժԱ.

25. Ստեփան Գասպար Միասէրեան՝ կճածեփիչ, ընդ. Վարդանոյշ Աքէլեանի, ժԱ. ժԱ.։

26. Երուանդ Ղազարոս Փափազեան՝ հաղմաճի, ընդ. Աչխէն Մանուէլեանի, ժԱ. ժԱ.։

27. Խաչիկ Կարապետեան՝ աղօրիքի դռնապան, ընդ. Նուարդ Յովհաննէսեանի, ժԱ. ժԱ.։

28. Կարապետ Թադէոս Չիլինկիրեան՝ գրաչար, ընդ. Բերուզ Մանուկ Ոսկերիչեանի, Ժ. ժԱ.։

ՎԱՐԺՈՒՀԻ ՄԸ ԿՈՒԶՈՒԻ

Էսթրնէլի Յ. Հոփիանեանց վարժարանի համար վարժուհի մը կ'ուզուի, որ քաջ հմուտ ըլլայ Հայերէնի, եւ գիտնայ Ֆրանսերէն, ինչպէս նաեւ կարող ըլլայ տարրական նախակրթարանի մը բարձրագոյն դասընթացքի զանազան ճիւղերուն դասաւանդութիւն ընել։ Փոխացուցիչ ամսական։ Դիմել Համբարձում էֆ. Մէնզիլճեանի, Պին Պիր Չէշիտ վաճառատուն, Պահճէգաբու։ (Առաւօտները ժամը 2էն 3)։ 5—4

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ կատարուելիք լուսավառութեանց համար, Պաղչէգափու ՊԻՆ ՊԻՐ ՉԷՇԻՏ վաճառատունը պատրաստել տուած է զանազան տեսակ եւ գոյնզգոյն լապտերներ, պաթիսթայի վրայ գեղեցկօրէն նկարուած Օսմ. դրօշներ, Վեհ. Սուլթանին կենաց արեւշատութեան համար աղօթքներ կրող վերտառութիւններ, եւ լուսավառութեանց եւ զարդարանքներու յատուկ զանազան պիտոյքներ, որոնք հետեւեալ գիներով կը ծախուին նոյն վաճառատան մէջ։

Վեհ. Կայսեր համար բարեմաղթութեան վերտառութիւններ	5
Կայս. Թուղրայի ձեւը	5
Օսմ. զինանշան գունաւոր	15
Օսմանիյէ պատուանշան	10
Մէճիտիյէ »	10

Վերի հինգ կտոր վերտառութիւն եւն.ը միասին գնողները 40 ղշ. պիտի ճվարեն, իսկ գաւառներէն ապսպրողները՝ 45 ղշ.։ 15—12

Աժան սնտուկներ
Դիմացկո՞ւն սնտուկներ
Գեղեցի՞կ սնտուկներ

Սնտուկները՝ տուներուն ամէնէն անհրաժեշտ գոյքերը կը կազմեն. բայց այս սնտուկները երեք յատկութիւն պէտք է ունենան. դիմացկունութիւն, աղուորութիւն և ասոնց հետ մէկտեղ աժանութիւն, ինչ որ քիչ մը դժուարաւ կը համաձայնին առաջին երկու պայմաններուն հետ։ Սակայն ՄԱԳՍՈՒՏ էֆ. ԴԸԼԸՃՃԵԱՆ յաջողած է այս երեք պայմանները իրարու միացնել, և եթէ կ'ուզէք ունենալ ԱԺԱՆ, ԴԻՄԱՑԿՈ՛ՒՆ և ԱՂՈՒՈ՛Ր սնտուկներ՝ դիմեցէք

ՄԱԳՍՈՒՏ էֆ. ԴԸԼԸՃՃԵԱՆԻ

որուն խանութը կը գտնուի

Կ. Պոլիս, Էսկի Զաբթիյէ ճամբուն վրայ։ Ինչպէս մայրաքաղաքիս ամէն կողմերէն, նոյնպէս գաւառներէն սնտուկի ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ ընդունուին։ 50—45

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Հայ-Եռամեակեանց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ ուսումնարանի խնամակալութիւնը հետեւեալ ծանուցումը ղրկած է մեզի, հրատարակութեան համար։

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ուսումնարանին Խնամակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու մեր յարգոյ հասարակութեան թէ իր 1903-4 ուսումնական տարին պիտի սկսի երկուշաբթի, սեպտեմբեր 1/14ին։

Այս առթիւ հարկ կը զգայ յայտարարելու թէ իր ուսումնական ծրագիրը մասնաւոր խնամքով բարեփոխած է, զայն աւելի օգտակար ընելու համար ընդհանրութեան, և աւելի համաձայն մեր հասարակութեան պիտոյից։

Սոյն ծրագրին համեմատ Ուսումնարանին շրջանը վեցամեայ է, երեք երկամեայ ընթացքներէ բաղկացեալ, այսինքն խոնարհագոյն, միջին և բարձրագոյն։ Իւրաքանչիւր ընթացքին աւարտելուն՝ յատուկ վկայագիր մը պիտի տրուի աշակերտին, մասնաւոր քննութենէ մը ետքը։

Ուսումնարանիս բարձրագոյն վկայագիրը ստացող աշակերտք կարող պիտի ըլլան թէ՝ մայրաքաղաքիս առեւտրական և սեղանաւորական հաստատութեանց մէջ մտնել և թէ Ֆրանսայի Վաճառականութեան, Արուեստից և Երկրագործական վարժարաններուն մէջ ընդունուիլ։ Այն աշակերտներուն համար որ սահմանեալ են համալսարանական բարձրագոյն ուսմանց հետեւելու, ինչպէս են Բժշկական, Իրաւագիտական գիտութեանց, Դպրութեանց եւն. Ուսումնարանս յաւելուածական ընթացք մըն ալ ունի, որուն մէջ կ'աւանդուին իւրաքանչիւր ճիւղին կարեւոր եղած ուսմունքը։

Ուսումնարանին խոնարհագոյն կարգին մէջ ընդունուելու անպատրաստ աշակերտաց համար, լաւ կազմակերպութեամբ նախակրթական ընթացք մըն ալ հաստատուած է։

Խնամակալութիւնը փափաքելով ուսումնասէր ընտանեաց դիւրութիւն ընծայելու, աշակերտած ընդունելութեան պայմաններն աւելի դիւրամատոյց ըրած է, այս առաջիկայ դպրոցական տարիէն սկսեալ։

Մասնաւոր տնօրէնութեամբ մը ուսումնարանը կ'ընդունի նաեւ այն արտաքին աշակերտները, որոնք իրենց ուսումնական ընթացքը աւարտել կը փափաքին, միայն Ուսումնարանին յաւելուածական ընթացքին դասերուն հետեւելով։

Ուշիմ բայց աղքատիկ տղայքն Ուսումնարանիս օգուտներէն չզրկելու համար, Խնամակալութիւնը որոշած է ձրիաբար ընդունիլ իրենց վարքովն ու աշխատասիրութեամբը վկայեալ 10 աշակերտներ, որ առնուազն Ուսումնարանին խոնարհագոյն դասընթացքին հետեւելու կարող են։ Այս նպատակաւ մրցանք մը հաստատուած է, որուն կրնան մասնակցիլ ամէն փափաքողները։

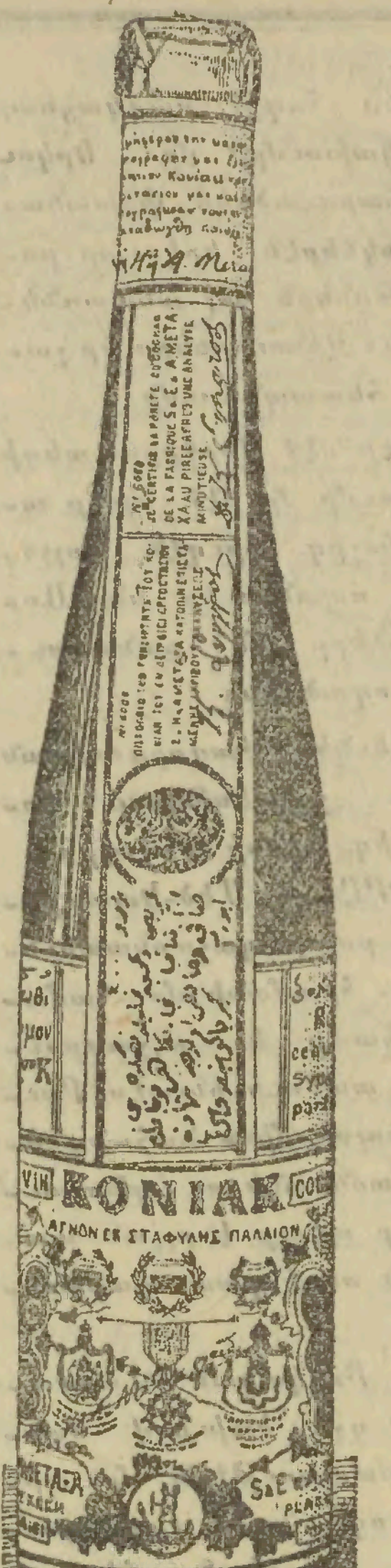
Ծնողք կրնան այժմէն իրենց որդիները արձանագրել տալու համար դիմել Ուսումնարանիս տնօրէնութեան, Բերա. Եէշիլ փողոց, թիւ 1, ամէն Չորեքշաբթի և հինգշաբթի առաւօտները մինչեւ կէսօր։

Բերա, 1/14 Օգոստոս 1903

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍ. ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս նպատակն է տալ միջնակարգ հիմնական կրթութիւն մը, հետեւելով անգլիական ու ամերիկեան նոյնօրինակ հաստատութիւններու (High school) ծրագրին։ Նոյն ատեն ալ սակայն նկատի առնելով երկրին պահանջները՝ մասնաւոր խնամք կը տարուի մայրենի ու պետական լեզուներու եւ գրականութեան, ինչպէս նաեւ Ֆրանսերէնի։ Ամէնէն պզտիկ կարգերէն ըսկսելով կարգ մը դասեր կ'աւանդուին Անգլիերէն լեզուով, որպէս զի բոլոր աշակերտները կանուխէն ընտելանան Անգլիերէնի։ Տնօրէնը՝ Տոքթ. Չէյմպըրս կ'աւանդէ Տնտեսականութեան դասը որ մասնաւորապէս կը յարմարցնէ ընթացաւարտները՝ գործնական կեանքի։ Առողջապահութեան դասը կ'աւանդէ վարժարանին բժիշկը, որ միանգամայն մօտէն կը հսկէ բոլոր աշակերտներուն առողջութեանը վրայ։ Գիտական ճիւղերու դասախօսութիւնները արդիւնաւորելու համար՝ վարժարանը ունի պիտանի ու անհրաժեշտ գործիքներու ընտիր հաւաքածոյ մը։ Նորակառոյց նպատակայարմար շէնքը եւ նորատայ ընդարձակ հողերը՝ ամէն ժամանակէ աւելի նպաստաւոր են աշակերտներու հանգստութեան եւ առողջութեան, գիւղը ըլլալով արդէն հանրածանօթ՝ իր մաքուր օդովն ու գեղեցիկ տեսարաններովը։ Վարժարանիս վերաբացումը (Չորք. Տարեշրջան) տեղի պիտի ունենայ Սեպտեմբեր 3ին (Ն. Տ.)։ Տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի։ Աւելի մանրամասն տեղեկութիւններու համար դիմել անձամբ՝ Պայպըլ-Հաուզ, Կ. Պոլիս, կամ նամակով՝ Տնօրէնութեան, Պարտիզակ։ 15—13

Ս.Ի.Ս. ՄԷԹԱՔՍԱՅԻ ԳՕՆԵԱՔ

ԲԻՒՐԵԱՅԻ ՃԵՄԱՐԻՍ (ԹՈՒՆԱՍՏԱՆ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՏԷՐԸ 9 ՀԱՏ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻ, ԶԱՆԱԶԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷ 35 ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ Է

Կեղծերէն չխաբուելու համար, իւրաքանչիւր շիշ կը կրէ քիմիագէտ Պ. Մինկրոսի վկայականը, կնիքն ու ստորագրութիւնը։ Արդ, կը յանձնարարուի չխեղրուիլ վրայ գտնուած պանտըրօլներուն ուշադրութիւն ընել

Կ. Պոլսոյ և ամբողջ Թուրքիոյ մէջ կեդրոնատեղին է Ղալաթիա, Ղալաթա Խան թիւ 9, Ներկայացուցիչ՝ ՍԹԵԼԻԱՆՈՍ ՍԱՑԱՆԻ

ՀԱՄԻՏԻՅԷ
ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Համիտիյէ ֆէսի գործարանը օր ըստ օրէ լաւագոյն ֆէսեր պատրաստելու համար, ամէն ջանք չխնայելով, յարգոյ յաճախորդաց կողմանէ մեծ ընդունելութիւն գտած է։ Այնպէս որ այսօր նախորդին քառապատիկը ֆէս ծախուիլ սկսած է։ Այս գործարանին արտադրած ֆէսերը, խիստ նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն ըլլալով, գոյներնին չեն փոխեր, եւ երբ թրջուին, ինքնիրեն չորնալով, առանց ձեւերը փոխելու իրենց նախկին վիճակը կը ստանան։ Մեր ֆէսերուն ամէնէն աժանը $4^1/_2$ ղշ. է անոնք որ հատ մը գնեն, 4-5 ամիս առանց կաղապարի տալու կրնան գործածել. մնական է որ 6, $7^1/_2$, 9 եւ $14^1/_2$ ղշ. վճարելով, մեր դիմացկուն և չատ աւելի նուրբ ֆէսերէն կրնան գնել։

Մի քանի չարաշահներ, օտար ֆէսերը մեր «Համիտիյէ ֆէս»երուն նմանցնելով, ծախած գիներնէս կրկնապատիկ գիներով կը վաճառեն. Նոյնպէս ոմանք ալ մեր $4^1/_2$ ղշ. նոց ֆէսերը գնելով, մէջի կերպասը կը փոխեն եւ 4 ու կէս արժող ֆէսը 9-10 ղշ.ի կը ծախեն. յարգոյ յաճախորդները ասոնցմէ զգուշացնելու համար, մասնաւոր մարքա մը շինել տուած ենք, որոնք 1 օգոստ. 1903էն սկսեալ դրուած են մեր ֆէսերուն ներքին մասին մէջ. կէսը կաշիին եւ միւս կէսն ալ կերպասին վրայ փակցուած են չփրցուելու ասմբճան։ Կը յանձնարարենք այս մարքային ուշադրութիւն ընել։

Մեր ֆէսերու վաճառման կեդրոնատեղին է Պահճէգաբու, Թրամվայի ճատեն, թիւ 21. եւ Ծաճգատէ պաչի թիւ 20

Անոնք որ թէ Կ. Պոլիս եւ թէ գաւառները մեր արտադրութիւններն ծախել կ'ուզեն, թող հաճին դիմել Գալաթիա. Թէրճը օղլու խան թիւ 52-53-54 վաճառականութեամբ զբաղող Նազարէթ եւ Միհրան Մուրատեան Եղբարց, որոնք պատրաստ են ամէն կերպ դիւրութիւն ընծայել։ Մեր հասցէին եկած նամակներուն անմիջապէս պատասխանները եւ գործարանին ֆէսերուն վաճառման գաթալօկը ձրիապէս կը ղրկուին։

Բուրդ եւ ուրիշ նիւթեղէններու զուգութեանը պատճառաւ 1 օգոստ. 1903էն սկսեալ ֆէսերուն ամէն մէկ տեսակին վրայ 20 փարա յաւելում եղած է։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

Ի. Սարաֆեան էֆ. ուսուցիչ Օսման. Պարս. Արաբ. լեզուաց և գրականութեան։

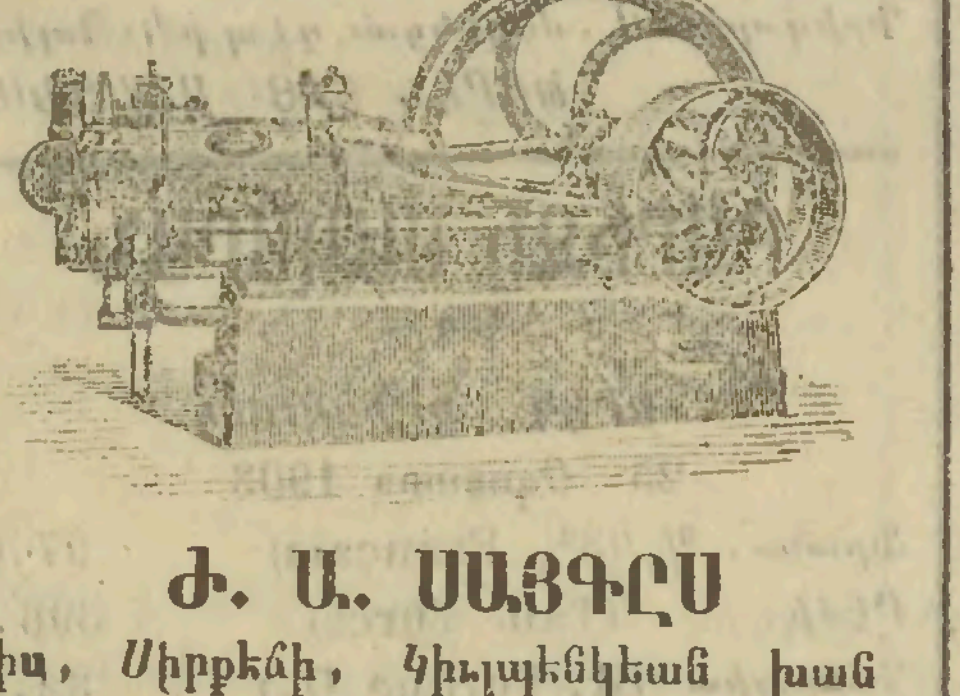
Խիստ դիւրուսոյց եղանակով և քիչ ժամանակի մէջ հիմնապէս կը սորվեցնէ Օսմ. Պարս. եւ Արաբ. լեզուները տեսական և գործնական հաստատուն հիմունքներու վրայ, ինչպէս նաեւ պաշտօնական եւ ոչ-պաշտօնական խմբագրութիւնք՝ հանդերձ իրաւագիտական կանոնական բացատրութիւններով։ Ղալաթիա, Կէօլիւք Եէնի խանին յանդորդ փողոցին մէջ գտնուող Եորտան էֆ. Խան, մասնաւոր սենեակի մը մէջ։ Երկուշաբթի և հինգշաբթի կէսօրէ վերջ։ 10—7

ԱՍՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԱՐԻԶԻ

Իր գործատեղին փոխադրած ըլլալով Բերա, Մեծ-Փողոց, ՊՕՆ-ՄԱՐՇԷԻ ԴԷՄ 373 ԹԻՒ ՏՈՒՆԸ Ամէն օր հոն դիմողները կ'ընդունի ժամը 4ԷՆ 10 (Ը. Թ.)

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ
Աշխատութիւնք ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԵՒ պայմանք ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Ժ. Ա. ՍԱՅԳԸՍ

Պոլիս, Սիրքեճի, Կիւլպէնկեան խան

Միակ կեդրոնատեղին՝ մայրաքաղաքիս և Օսմ. երկիրներու համար անգլիական և շուէտական քարիւղով եւ օդային կազով շարժող մօթէօռներու։

Կը հայթայթէ աղօրիքի քարեր, շոգեշարժ երկրագործական մեքենաներ, գուլպայի և գորգի դերձաններ, շաքարի, տոքումայի և բրդէ կերպասներու թէզկեահներ, օրական 20—30 զոյգ գուլպայ հիւսող պզտիկ և աժան մեքենաներ, և ուրիշ ամէն կարգի մեքենաներ և գործիքներ։

Մախու հանուած մեր մօթէօռները՝ Եւրոպայի ամէնէն մեծ ցուցահանդէսներուն մէջ մեծամեծ մրցանակներու արժանացած, մեր գործարաններուն մէջ պատրաստուած են և 30—40 տարուան փորձառութեան մէջ միշտ յաջողութիւն գտած։ Վերջին ծայր օրինակելի են մեր մօթէօռները՝ իրենց դրութեան պարզութեամբը և հաստատուն կազմուածքովը։

Մեր մեքենաները կը գործածուին մայրաքաղաքիս և Օսմ. երկիրներու ամէն կողմերը, և մեր ձեռքը գտնուած վկայականները կ'ապացուցանեն մեր ըսածները։ Դիմողներուն կրնանք աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ տալ և բանող մեքենաներն ալ կը ցուցնենք։ Ձրի կը տրուին ցուցակ և պատկերներ։ Գաւառներէն յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին. և դիմուելու պարագային անմիջապէս պատասխան կը տրուի, ինչպէս նաև ձրիօրէն ցանկ և տեղեկութիւններ։ 52—22

ՏԻ ԼՕՈՒ ԵՈՒՆԻԸՆ ԷՆՏ ՔՐԱՈՒՆ
(The Law Union & Crown)

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԿ.

Հրդեհի, Կեանքի և Արկածի դէմ

Հիմնուած 1825ին Լոնտոնի մէջ

Դրամագլուխ 1,500,000 Ա. Ո.
Պահեստի դրամ 4,800,000 » »

Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Ridley, Rowell & Co.
Ղալաթիա, Բէօյէօզլըու խան թիւ 9-10

ՏԵՐՄՕՖԻԼ

Մինչեւ հիմա չէ հնարուած Տէրմօֆիլի պէս քոլքրէմ մը՝ որ մազերը թափուելէ զերծ պահելու եւ անոնց մէջ գոյացած թեփերը չատ կարճ միջոցի մը մէջ անհետացնելու ճշմարիտ յատկութիւնն ունենայ։ Այս քոլքրէմը նաեւ բոլորովին կը ջնջէ մորթի անհանգստութիւնը։ Մինչեւ հիմա եղած բոլոր փորձերուն տուած արդիւնքին յենլով, ջերմապէս կը յանձնարարենք այս քոլքրէմը։— Կը գտնուի Պաղչէ Գափու՝ ՊԻՆ ՊԻՐ ՉԷՇԻՏ վաճառատունը՝ իւրաքանչիւր խավակը (խավանոզ) եօթը ղրշ.ի։ Գաւառներէն յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին՝ ութը ղրշ.ի փոխարէն։ 25—20

ԹԷՅ, խնայողական նախաճաշ
ԹԷՅ, մխիթարար
ԹԷՅ, մարսողական
ԹԷՅ, առողջապահիկ

Մեր վաճառատան ստէպ ստէպ կու համին Հնդկաստանի, Սէյլանի, Չին և Ճավայի ընտրելագոյն ագարակներէ

ԹԷՅԵՐ

որոնք մեծ քանակութեամբ կ'սպառին Այս անգամ հասած և համեղիք լաւագոյն թէյեր չատ գոհացուցիչ գնով կը վաճառուին. տուներու մէջ գործածելու ԹԷՅԵՐ չատ խնամով զատուած են որոնք գոհ կը թողուն այցելուները։

Այցելեցէք ԱՒԵՏԻՍ ԱԼԻՄԵԱՆԻ վաճառատունը Թահմիզ փողոց, թիւ 49 Կ. Պոլիս։

Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին գոհացուցիչ պայմաններով։ 104—84

AUX FABRIQUES RÈUNIES
Օ ՖԱՊՐԻՔ ՌԷՒՆԻ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄՕՌԻՍ ՎԻԹԷՌՊՕ
350 ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ 350
ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԿԵՐՊՈՎ ՄԵԾ ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆ

Վաճառումները կը սկսին 1903 Յուլիս 28 երկուշաբթի օրէն

Փափաքելով որ մեր յարգոյ յաճախորդները օգտուին այս միակ առիթէն, որոշած ենք ապրանքներու գնոյն վրայ ընդհ. յաւելում մը ըլլալէն առաջ մեր գնած պօնէթրրիի և թօհաֆիյէի վերաբերեալ եւրոպական մեծաքանակ ապրանքները յուլիս 28 երկուշաբթի օրէն սկսեալ արտասովոր կերպով աժան գներով վաճառման դնել, ՄԻԱՅՆ 25 ՕՐ ՏԵՒԵԼԻՔ Լիքիտասիօնի մը մէջ.

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ.— ՎՃԱՐՈՒՄ ԿԱՆԽԻԿ 10-5

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմերը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին

ԲԵՐԱ: Շիշլի Ճամբայ, Պօն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343կրկին։ Շիշլի Ճամբայ, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ: Սինկէր խան Թիւնէլին ետեւ։ Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ: Սուլթան Համամ թիւ 2։ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ թիւ 13։
ՍԿԻՒՏԱՐ: Զարչը Պօյու թիւ 140։

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 34։ կրկին՝ Սարգիս պէյ Տիւզեանի տունը։

Կեղծերէն զգուշանալու համար քիչ նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828-1829ԻՆ Ի ԲԱՐԻԶ
ՎԱՆՏՕՄԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, ԹԻՒ 9 ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	252	միլիոն ֆրք.
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ	107	» »
Ապահովագրուած դրամագլուխ	19	միլիառ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	120	միլիոն ֆրք.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	260	» »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	153	» »
1900ին գանձուած ապահովագին	17	» »

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԸ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Թուրքիոյ մէջ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով և գներով։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂԸ կեանքի վրայ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Արեւելքի համար մասնաւոր եւ զեղչեալ սակացոյցերով։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Արեւելքի ընկերութեան կեդրոնատեղին՝ ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ԳԱԹՐՃԸ ՕՂԼՈՒ ԲԱՍԱԺԸ։

Մասնաճիւղ՝ Ղալաթիա, Խնայէթ խան, Գործակալ՝ Միհրան էֆ. Դաւիթեան

ՆԵՍԹԼԷՅԻ ՖԱՐԻՆ ԼԱՔԹԷ

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ ԱՆԱՐԱՏ ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱԹԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍՆՈՒՆԴՆ Է ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌՆԵՐ ԵՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐ ԿԸ ԾԱԽԵՆ

Ալ. Ճանիկեանի
մեծ վաճառատունը
Նորաձեւութեանց
Ճաշակ
Զարդարանք
Ամառնայինք
[illegible] 20 [illegible]
30-40 [illegible]
[illegible] Ալ. Ճանիկեանի [illegible]
[illegible]
[illegible] 12
[illegible]
Վերջին գին